UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
FEB 1 1919

"SANDARA"
Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose $2.00
Kitose viešpatystėse $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"
Published Every Thursday
By the Lithuanian National League of America.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 5 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Sausio (January) 30 d. 1919 m. **Metai VI.**

Del "Žmogaus Pareigų"

Iš įvairių Amerikos kraštų ateina "Sandaros" prenumerata nuo musų tėvynainių ir daugelis klausia, ar ištiesų tik už $2.00 galima gauti "Sandarą" visiems metams ir tą pastebėtinai puikią 245 puslapių knygą "ŽMOGAUS PAREIGOS"

Taigi mes dar kartą pranešame, kad ALT. Sandara, varydama kulturiniai - politinį darbą negaudo jokio pelno, bet tik visomis jiegomis stengiasi kaip galint daugiau literaturos išplatinti. Tuomi vaduodamiesi mes dar pailginame tokioms sąlygomis užsirašymą "Sandaros" iki 29 D. VASARIO-February, 1919, ir kreipiamės prie visų dar neskaitančių "Sandaros" ją užsirašyti, o kas skaito —painformuokite savo draugus apie tai.

Mes vedame statistiką, kiek iš katros valstijos prenumeratų ateis bėgyje vasario mėnesio.

Iš pereitų dviejų numerių paskelbimo atsikreipė keli šimtai naujų skaitytojų, bet didėjantį savo bendradarbių ir skaitytojų skaičių mes norime tukstančiais skaityti.

Kas nematėte "Žmogaus Pareigų" — naudokitės proga ir įsigykite tą neapkainuojamos vertės knygą.
"Sandaros" Administracija

Žinios.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 29, as required by the act on October 6, 1917.

BOLŠEVIKŲ PRANEŠIMAI NETEISINGI.

Maskvos bolševikai paskelbė, kad Estonijos ir Latvijos frontuose nedalyvauja Rusijos bolševikai. Bet Švedijos socialistai - demokratai iš patikimų šaltinių sužinojo, kad tarpe paimtų finų nelaisvėn bolševikų Estonijoje nėra nė vieno esto, bet visi Rusijos bolševikai. Taip pranešama iš Stockholmo Christian Science Monitor.

"ANTI-LOAFNG" ĮSTATYMAI PANAIKINTA.

Ottawa, Ontario. — Tapo panaikinta pernai įvestas įstatymas del nedirbančių. Balandžio mėn. 1918 valdžia išleido įstatymą, kad kiekvienas žmogus privalo dirbt arba kariaut, bet dabar, suirus industrijai laike nusiginklavimo, tas įstatymas tapo panaikintas.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 29, as required by the act on October 6, 1917.

TALKININKAI ŠIAURINĖJE RUSIJOJE TRAUKIASI ATGAL.

Talkininkų armija, stovinti pietuose nuo Archangelsko ir susidedanti iš Rusijos ir Amerikos kareivių apleido miestą Shenkursk. Jį užėmė bolševikai. Ta skelbia Britanijos karinė valdžia savo oficialiame pranešime sausio 27 d.

SAZONOVAS NESITARS SU BOLŠEVIKAIS.

Nors talkininkai Paryžiuje dar nesulaukė nuo Rusijos valdžių atsakymo apie atstovų siuntimą ir tarimasi, bet buvusis caro ministeris, o dabar Omsko valdžios atstovas, Sazonovas priešinasi talkininkų pasiulimui ir Paryžiuje užreiškė, kad jis nesitars su tarybų valdžia. Sazonovas sako, kad nė Kolčakas, nė Demikinas nesitars su bolševikais. O kunigaikštis Lvovas pasakė:

"Mes niekad netikėjom, kad konferencija išneš tokią rezoliuciją linkui musų tironų. Bolševikams gelbsti Paryžius. Konfrencijos nutarimas pavojingas pasauliui, jis duoda naują impulsą anarchijai".

Nežiurint to Amerikos ir Anglijos atstovai reikalauja, idant butų tariamasi ir su bolševikų valdžios atstovais.

MAIŠTAI VARŠAVOJE.

Tukstančiai šautuvų, kulkasvaidžių ir rankinių granatų, o taipgi apie 1000 bolševikiškų agitatorių tapo už griebta. Amunacija Varšovoje buvo priruošta tuom tikslu, kad numesti Pilsudskio ir Paderevskio valdžią. Pilsudskio ir Paderevskio priešininkas kunig. Sapiega suareštuotas ir laikomas Varšavos kalėjime.

BOLŠEVIKAI BĖGA.

Vokietijos laikraščiai praneša, kad Rusijos bolševikų valdžia iš Petrogrado bėga į Žemą-Novgorodą. Sakoma, kad ir Trockis sykiu išvažiavo ir anti-bolševikiškas judėjimas vis labyn auga. (Kitos žinios skelbia, kad Trockį estai paėmė į nelaisvę).

BELGIJOS DELEGATAI ATVYKO FRANCIJON.

Belgijos premjeras Delacroix ir ministeris Francl atvyko į konferenciją drauge su Clemenceau ir finansų ministeriu Klotz.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 29, as required by the act on October 6, 1917.

SPARTAKŲ SUKILIMAS.

Londone gauta žinia iš Berlino, kad spartakų riaušės, kurios apsireiškė Hamburgo gatvėse, tapo numalšintos. Jų malšinimui buvo pašaukta apsaugos gvardija ir keli pulkai stovėjusieji priemiesčiuose.

BOLIVIJA REIKALAUJA IŠĖJIMO Į JURES.

La Paz, Bolivia. —Ismael Montes, Bolivijos ambasadorius Francijoje tapo paskirtas taikos konferencijon kaipo Bolivijos delegatas. Jam tapo įsakyta painformuot taikos kongresą, kad Bolivija butinai reikalauja išėjimo į jures.

VOKIEČIAI SIUNČIA ARMIJĄ SILEZIJON SAUGOT RUBEŽIŲ IR STREIKIERIUS.

Iš Berlino Londone gauta žinia, kad didelė dalis Berlino kariuomenės siunčiama į Sileziją. Siunčiamai vokiečių armijai įsakoma saugoti rubežių ir anglių kasyklų darbininkus, kurie rengiasi prie didelio streiko.

REIKALAUJAMA 8 VAL. DARBO DIENOS.

Lawrence, Mass. Generalis komitetas vakar paskelbė laišką, kuriame griežtai reikalaujama, kad darbdaviai susieitų su audinyčių darbininkų komitetu ir kad rimtai išrištų klausimą 48 val. dirbimo savaitėje. Laiško kopijos išsiuntinėta visiems audinyčių agentams.

Laiške klausiama, ar fabrikantai sutiks už 48 val. darbą mokėt tiek kiek dabar moka už 54 val. darbą. Laiškas užbaigiama griežtai: "Atsakymo pridavimas iki 7:30 val. vakaro, sausio 31 d. arba ankščiaus prigelbės išvengimui nesusipratimų tarpe fabrikantų ir darbininkų.".

BOLŠEVIKAI ARTINASI PRIE LIEPOJAUS.

Berlino Lokal• Anzeiger praneša, kad bolševikų armija artinasi prie Liepojaus. Britų laivai apšaudė einančius Liepojun bolševikų pulkus.

Cambridge, Mass. Šv. Juozapo Draugystė rengia puikų teatrą kovo 2 d. nuo 1 v iki 5 v. p. p. Institut salėje Stato "Gabija" po vadovyste komp. M. Petrausko. Kitos dr-jos prašomos tą dienos nieko nerengti. **Rengėjai.**

A. Martaus Maršrutas.

P-as A. M. Martus vėl pasiryžo apkeliauti žemiaus nurodytas kolonijas, kur aiškins žmonėms Lietuvos Laisvės reikalus ir kaip reikia veikti, kad atsilaikius prieš užgrobikus ir Lietuvos laisvės priešus.

Todėl kolonijų veikėjai yra prašomi šaukti susirinkinus ir rengti prakalbas, susitarus tarpe savęs, kad butų kuogeriausios pasekmės. Toks veikėjų pasidarbavimas, rengiant prakalbas, bus ne del ko kito, bet del Lietuvos Laisvės.

Rengėjų prašoma šitaip eiti prie darbo: Susitarkite su įžymesniais savo kolonijos lietuviais, sudarykite prakalbų rengimo komitetą, gaukite paskirtai dienai svetainę ir išgarsinkite prakalbų dieną kuogeriausiai. Dienos atmainyti negalima, bet jei artimos kolonijos galėtų apsikeisti dienomis, tai tą galima padaryti, tokių kolonijų veikėjams pasitarus tarp savęs. Apie tokią permainą reikia butinai pranešti Centr. Komitetui, žemiau paduotu adresu.

Šį maršrutą rengia **Lietuvos, Neprigulmybės Fondas ir Am. Liet. Tautinė Sandara.** Maršruto Rengimo Centralis Komitetas susideda iš šių asmenų: P. Jurgeliutė, S. E. Vitaitis ir J. Ambraziejus. Susinešimui adresas:

Miss P. Jurgeliutė,
307 W. 30-th st.,
New York, N. Y.

Prakalbos turi įvykti šiose kolonijose:

Vasario mėnesyj:

2 dieną, Binghamton, N. Y.
3 " Forest City, Pa.
4 " Scranton, Pa., Hide Park;
5 " Scranton, Pa. Providence,
6 " Pittston, Pa.
7 " Inkerman, Pa.
8 " Plains, Pa.
9 " Wilkes Barre, Pa.
10 " Miners Mills, Pa.
11 " Edwardsville, Pa.
12 " Plymouth, Pa.
13 " Hanover, Pa.
14 " Sugar Nutch, Pa.
15 " Wanamie, Pa.
16 Nauticook, Pa.
17 " Freeland, Pa.
18 " Hazleton, Pa.
19 " Mahanoy City, Pa.
20 " Frackville, Pa.
21 " Gilberton, Pa.
22 " Girardville, Pa.
23 " Shenandoah, Pa.
24 " Shamokin, Pa.
25 " Kulpmont, Pa.
26 " Mt. Carmel, Pa.
27 " St. Clair, Pa.
28 " Minersville, Pa.

Kovo mėn.:

1 d. New Philadelphia, Pa.
2 " Tamaqua, Pa. (2 val. po pietų).
2 " Coaldale, Pa. (7 val. vakare).
3 " So. Bethlehem, Pa.
4 " Easton, Pa.
5 " Porth Chester, Pa.
6 " Philadelphia, (South Side), Pa.
7 " Camden, N. J.
8 " Bayone, N. J.
9 " Elizabeth, N. J.
10 " Harrison, N. J.
11 " Jersey City, N. J.
12 " Yonkers, N. Y.
13 " New York City (Bronx)
14 " So. Brooklyn, N. Y.
15 " Logn Island City NY.
16 " Bleesville, N. Y.
18 " Great Neck, N. Y.
19 " C. Brooklyn, N. Y.
23 " Newark, N. J.

BOSTON, MASS.

Iš lenkų mitingo.

Sausio 26 d. Tremont Temple Bostone atsibuvo masinis lenkų mitingas kur tapo išnešta rezoliucija už "sujungtą ir neprigulmingą Lenkiją" ir apvaikščiota Lenkų Diena, kurią buvo paskyręs Mass. valstijos gubernatorius Calvin Coolidge.

Aukų Lenkijai tą dieną tapo surinkta kelesdešimts tukstančių doliarių. Yra geras dalykas šelpt nukentėjusius nuo karės žmones, bet lenkų taktika tame mitinge politišku žvilgsniu buvo daugiau negu chamiška. Svetimtaučiai kalbėtojai daug protingiau kalbėjo negu lenkai. Bostono majoras p. Peters buvo sutiktas didelėmis ovacijomis, kuomet kalbėjo už Lenkijos neprigulmybę. Italijos vice-konlas buvo sutiktas griausmingais aplodismentais, kuomet paminėjo du "lenkų t autos" didvyrius: Kosčiušką ir Koperninką. (Salėje buvo daug lietuvių ir jie su širdgėla kentė, kad musų tautos sunųs lenkais vadinama). Paskiaus kalbėjo viena išpanė, airys ir Francijos konsulas. Jie kalbėjo trumpai ir rimtai. Pabaiga mitingo išėjo prastai: pirmininkas perstatė lenkų kunigą kalbėt lenkiškai, bet kur tau! Jis taipgi nori pakalbėt angliškai. Na ir davai keperzoti lyg girtas po sušalusį purvyną... Pailsęs angliškai, ėmė chamiškiausiu budu šmeižti lietuvius. Girdi: "Lenkija bus ne del aristokratų ir ne del demokratų bet del lenkų. Šiandien nereik partijų. Nėra jokio skirtumo tarpe lietuvio ir mozuro. Ir koks tengal but skirtumas tarpe Vlado ir Vitauto? Pavardės sako, kad lietuviai tai yra lenkai"....

Pasigailėjimo vertas toksai lenkas, kuris dar ir kunigu budamas taip nachališkai prieš minią pliauškia. Jeigu jam nėra skirtumo, kas atneša ant mišių, tat tegul jis nemano, jogei lietuviai vėl pasiduos lenkų imperialistų vergijon. Ne, to nebus, kol Lietuvos piliečiuose tekės gyvybės kraujas.

Tie lenkų apetitai lai dar kartą parodo lietuviams, kad iš lenkų imperialistų pusės mums gręsia baisus pavojus. Bukime prisirengę jį atremti. — **K. N. N.**

Bus Konferencija.

Vasario (Feb.) 9, 1919, Lietuvių Labdarystės Svetainėje, kampas E. ir Silver gatvių, South Boston'e, 1 val. po pietų įvyks konferencija apkalbėjimui Lietuvių Ukėsų Draugijos atsišaukimo gelbėti badaujančią Lietuvą, maistu ir drabužiais.

Todėl kviečiame viso Bostono ir apielinkės draugijų, partijų komitetus ir visus pavienius žmones, kurie norėtų kokiu nors budu prisidėti su pagelba badaujantiems Lietuvos žmonėms.

Ši konferencija yra šaukiama nutarimu Lietuvių Ukėsų dr-jos, Šv. Kazimiero R. K. D-jos, Draugystės Lietuvos Dukterų po globa Motinos Švenčiausios, Lietuvių Evangelikų Reformatorių Dr-tės "Pagelba", D. L. K. Keistučio Dr-jos.

Todėl visi komitetai, kurie yra išrinkti iš paminėtų draugijų malonėkite pributi konferencijon, idant butų galima išrinkti valdybą del įvykdinimo pradėto darbo. Kitos Bostono ir apielinkės draugijos taipgi prašomos išrinkti ir atsiųsti savo atstovus šion konferencijon.

Komisija.

William Grudzinski užeikite į "Sandaros" ofisą ir atsiimkite laišką jums atėjusį iš Buenos-Aires, Argentina.

J. Žilinskui "Sandaroje" yra laiškas nuo kun. S. Šlapiko iš Gollegio . Morgando Cuodgue.

Cambr. Jaun. Drg. balius bus vasario 21 d. salėje ties 6-th ir Spring sts.

A.L.T. Sandaros Reikalai.

Iš A.L.T.S. Kuopų.

WILKES-BARRE, PA.

Dar 10 naujų narių prisirašė prie 55-tos ALTS. kuopos.

ALTS. 55 kp. susirinkimas įvyko sausio 17 d. Valdybon tapo išrinkta: pirm. — Jonas Lenkus, v.-pirm. — Jonas Jurkšaitis, iždi. — Jurgis Vaišnis, sekr. — Juozas Mickevičius.

Susirinkimus nutarta laikyti pirmą seredą kiekvieno mėnesio 7:30 v. v. pas p. Vaišnį, 326 Hazle st.

Prie kuopos prisirašė šie mylinti Lietuvą tėvynainiai: Jonas Sadauskas, Juozas Guntorius, Petras Barniškis, Juozas Vaišnis, Ant. Pajaujis, Juozas Babilius, Kaz. Liutvinas, Jurgis Daubaras, Ant. Lukaševičius, St. Sakalauskas.

Garbė lai buna tiems lietuviams, kurie dedasi prie kulturiniai-politinio lietuvių tautininkų veikimo. **J. M.**

SPRINGFIELD, MASS.

57-ta ALTS. kuopa.

Nors musų kolonija nedidelė, bet mes neatsiliekame nuo prakilnių Sandaros darbų ir sausio 16 d. 1919, sutvėrėme ALTS. kuopą.

Valdybon išsirinkome: pirm. — Jonas Bogušas, rašt. — Vaclovas Minkialis, iždi. — Jonas Ragelis. Prie kuopos prisidėjo Jonas Valentinavičius, Ant. Mikalauskas ir kiti geri tėvyainiai.

Didelės lietuvių kolonijos dar buokitės ir duokite pavyzdį mum, o mes neatsiliksime nuo švento darbo del Lietuvos vargdienių labo. — **W. M.**

LAWRENCE, MASS.

Sandariečių viešas žodis klerikalams prieš jų intrigas ir juodus darbus, kokius jie padarė 19 d. sausio, miesto salėje, Sandaros ir Tautos Fondo prakalbose.

Jau buvo rašyta laikraščiuose, kaip buvo rengiama jungtinos sandariečių ir klerikalų prakalbos 19 d. sausio, miesto salėj. Bet kad jas suardė patys prie rengimo prisidėjusieji klerikalai ir surengtų prakalbų idėją ir tik slą sulaužė, vadinas visas darbas nuėjo perniek ir dar apturėta gėda nuo svetimtaučių ir jų spaudos; taigi Sandaros 12-tos kp. nariai ir kp. valdyba susiėjus 22 d. sausio nutarė išnešti sekantį protestą klerikalams:

Kadangi klerikalų partijos kalbėtojas, kaip jį perstatė vakaro pirmininkas "oficieras Ramanauskas" Sandaros Partijos narius išvadino "valnamaniais" į nieką netikinčiais, bedieviais, o pas mus programoje yra pažymėta: "Suprasdami tikėjimą kai po privatinę ir individualę kiekvieno žmogaus nuosavybę, kurios, be skriaudos, negalima antmesti kitų pažiurų žmonėms, mes geidžiame laikyti tikėjimą nuošaliai politiškojo veikimo, — kaip tai yra daroma Am. Suv. Valst. ir kaikuriose kitose viešpatystėse" ir "pagerbdami kiekvieną tikėjimą, išreiškiame visiems tikėjimams ir sąžinės įsitikinimams tolerantiškumą".

Kadangi laike mųs partijos kalbėtojo K. Norkaus kalbos, minimasai Ramanauskas sustabdė kalbėtoją, neduodamas jam tęsti kalbos, tuomi sulaužydamas laisvės, susirinkimų ir kalbos idėją ir tuomi neduodamas susirinkusiems išklausyti prakalbos ir priimti rezoliuciją prieš Lietuvos priešus, norinčius prijungti Lietuvą prie Lenkijos ir

Kadangi panedėlio, sausio 20 d. vietos visuose trijuose amerikonų laikraščiuose atspausta melagystės, o butent:

"A reference made by K. N. Norkus, one of the speakers at a Lithuanian mass meeting in the city hall last night, to the United States draft, caused Lieut. John J. Roman, another speaker, to interrupt the talk and Norkus was hissed by the crowd, a number of whom left the hall before he resumed talking. He was speaking in Lithuanian at the time, and before he was allowed to proceed he had to promise not to say anything more of an objectionable nature.

The meeting was held for the purpose of imploring this country trough the adoption of resolutions to interced for the Lithuanians and to protect them from the hordes that threaten to overwheim them. The presiding officer was John Sakevičius and the following resoliutions were adopted."

(Šis tekstas paduotas anglų laikraščiams gal kun. Vermausko arba Ramanausko visai be žinios kitų rengėjų — sandariečių,, o visa publika, kurios buvo apie 700,-800, gerai žino ir matė, kad susirinkusieji salėje žmonės, vadinas **visa publika rėkė sėsti Ramanauskui ir duoti kalbėti Norkui,** bet kad Ram. to nepadarė, tai publika išėjo laukan rėkdama ir šnypšdama įvairiais balsais, o rezoliucijos tekstą kun. Vermauskas paskaitė tik pirmąjį paragrafą, nes beskaitant atvažiavo pulkas policiantų ir pasilikusius iš salės išvaikė. Pirmininkavo vakaru ne "John Sakevičius" (Lawrence yra Jonas Sekevičius — Sekys), bet kun. Vermauskas, kurį sykiu su katalikais išrinkome pirmininkauti 17 d. sausio).

Taigi nutariame prieš visas šias neteisybes užprotestuoti ir išreikšti viešą žodį, kad paskleidusieji melagystes anglų spaudoje žmonės, nėr krikščionimiskatalikais pilnoje to žodžio reikšmėje, nes meluoti anglų spaudoje ir perstatyti svetimtaučiams prieš savo sąžinės teisojumą — yra didelis nusidėjimas.

Ir sykiu apreiškiame Lawrenco lietuviams, kad mes 19 d. sausio, rengdami prakalbas sykiu su klerikalais, manėme pasidarbuoti Lietuvos politikos reikalais iš širdies nors mažą dalele, - balsu, visai neatkreipdami atidos, kad jie (klerikalai) yra laisvės priešai, atžagareiviai, lenkberniai, — manėme, kad jie nors kartą pasirodys žmonėmis — lietuviais. Ir tas musų susijungimas 19 d. sausio mums parodė, kad mes ateityje negalime su jais susidėti.... Ir daugiaus tokių atsitikimų, kad kažin-koks reikalas del Lietuvos išpultų, nepadarysime.

ALTS. 12-tos kp. valdyba:
Pirmininkas, **Pr. Biliunas.**
Raštininkas **J. Žukauskas,**
Kasininkas **J. Jatužis.**

N. B. "Sandaros" num. 4-tam, "Sandaros" korespondentas primena, kad rengėjų komitetas privalo susieiti ir pranešti lietuvių ir anglų laikraščiuose, kaip ištiesų dalykai buvo, nes amerikonų laikraščius kaž-kas melagingai painformavo, bet mes nutarėme anglų laikraščiuose ne atitaisinėti, nes vistiek pat **lietuviai trukšmą pradėjo, pakėlė,** o kad klerikalai išvirkščiai "painformavo" anglų laikraščius, tai užtenka, kad jų niekšystes nurodome lietuvių spaudoje.

Tie patys.

A. L. T. SANDAROS
KRONIKŲ No. 1.

A.L.T. Sandaros
Centro Valdybai,
New York City,
Sausio 4 d., 1919 m.

Gerbiamieji: —

Štai rezignacija naujai išrinkto ir 5-tojo Sandaros seimo užtvirtinto A. L. T. S. prezidento gerb. V. K. Račkausko. Taipgi štai rezignacija ir antrojo kandidato į prezidentus gerb. J. Ambraziejaus, kurią jisai pridavė, kuomet jam pranešta, kad užimtų vietą Sandaros prezidento.

Kadangi visuotinam balsavime nebuvo daugiau kandidatų, tad nematydamas kitokio išėjimo, pasielgiau sulig gerb. V. K. Račkausko patarimo ir užklausiau gerb. Dr. J. Šliupo, prašydamas kad priimtų kandidaturą į Sandaros prezidentus.

Kadangi per rinkimus sandariečiai neturėjo progos balsuoti už gerb. Dr. J. Šliupą, nes tuomet jisai kandidaturos nepriėmė, todel šiuo mi įnešu, kad ALT. Sandaros Centro Valdyba užtvirtintų Dr. J. Šliupą Sandaros Prezidentu šitiems metams.

Su augšta pagarba,
S. E. Vitaitis,
A. L. T. S. Sekretorius.

REZIGNACIJOS:

J. M. Gerb. S. E. Vitaičiui,
ALT. Sandaros sekr.,
New York City.
New York City,
Gruodžio 18 d., 1918 m.

Gerbiamasis Tamsta: —

Praeituose ALT. Sandaros rinkimuose likau išrinktas Sandaros Prezidentu ir tai vietai seimas mane uztvirtino, kaip man apie tai pranešė seimo sekretorius p. K. Norkus. Pastaruoju laiku aplinkybės taip susidėjo, kad jaučiu, jog negaiėsiu tinkamai atlikti pareigų, surištų su Sandaros prezidento vieta. Todel meldžiu priimkite mano rezignaciją ir pasielgkite su ja taip, kaip rasite reikalingu.

Tikėdamas, jog šią mano rezignaciją priimsite ir linkėdamas musų vidurinės sro vės politiškai organizacijai pasisekimo, pasilieku

Su augšta pagarba Tamstai ir Sandarai —
V. K. Račkauskas.

P. S. Leisi man, gerb. Sekretoriau, patarti, kad mano vieton Sandaros Prezidentu butų skiriamas g. Dr. J. Šliupas, daugiausiai balsų gavęs nominacijoje. **V. K. R.**

ALT. Sandaros
Centro Valdybai.
Brooklyn, N. Y.
Sausio 3 d. 1919 m.

Gerbiamieji: —

Malonėkite priimti mano rezignaciją, iš man skiriamos vietos — A. L. T. Sandaros prezidento. Priežastis delei kurios esiu priverstas rezignuoti, yra mano kasdieninis užsiėmimas ir laiko stoka.

Su pagarba Jums
J. Ambraziejus.

TARIMAS.

Sutinku, kad g. Dr. J. Šliu pas butų ALT. Sandaros prezidentu.

A. M. Martus,
Vice-Prez.

So. Boston, Mass.,
Sausio 8 d. 1919 m.

So. Boston, Mass.
Sausio 9 d. 1919 m.

Su mielu noru sutinku, kad g. Dr. Šliupas butų Sandaros prezidentu.

K. Jurgeliunas,
ALTS. Iždin.

Sutinku, kad užtvirtinti Dr. Šliupą Sandaros prezidentu. Labai nemalonu, kad nepastovųs žmonės daug sugaišties ir nesmagumų padaro. Atsisakyti, kada reikia užimti vietą ir dirbti, nežinau, kaip tai ir pavadinti.

J. Sekevičius,..
Iždo globėjas.

Lawrence, Mass.
Sausio 19 d. 1919 m.

New Haven, Conn.
Sausio 22 d. 1919.

Mielai sutinku ir didžiai užganėdintas esiu, kad g. Dr. J. Šliupas sutinka buti Sandaros prezidentu.

K. A. Makarevičius,
Iždo Globėjas.

Taigi vienbalsiai užtvirtinta g. Dr. J. Šliupas Sandaros prezidentui šitiems metams.

PAAIŠKINIMAS.

Kadangi g. Dr. J. Šliupas, Sausio 25 d. š. m., išvažiavo Europon Lietuvos laisvės reikalais, tad jo vietą užima ir pildo ALT. Sandaros prezidento pareigas Vice-prezidentas gerb. A. M. Martus, iki prezidentas nesugrįžš iš Europos.

S. E. Vitaitis,
A. L. T. S. Sekr.

NASHUA, N. H.

Susirinkimas.

ALTS. 51 kp. susirinkimas įvyks nedėlioje, 2 d. vasario 2 v. p. p., 142 Main st., room 22. Kas tik užinteresuotas Lietuvos likimu, butinai ateikite ir draugų bei draugių atsiveskite. Įstojimo mokesčių nėra. Ateikite visi, nes reikia ir mums uoliau pradėt veikti kulturiniai politinį darbą ir neatsilikti nuo Lietuvos reikalų.

J. Makola.

LAIŠKAS ADMINISTRACIJAI.

Sausio 20, 1919.

Gerb. "Sand." Adm.:

Meldžiu man siuntinėti "Sandarą' visada. Kaip tik perskaitau "Sandarą", tat jos puikus turinys mane sustiprina ir palinksmina. Čia pridedu prenumeratą už vienus metus $2.00.

Su tikra pagarba,
Jurgis Užkurnis.
Lawrence, Mass.

Viena plunksna įvairiomis spalvomis "Darbininke" rašo, kad "K. Norkus kalbėjo prieš Suv. Valstijų kariuoméně". Tame aš nematau nieko ypatingo: Rusijos juodašimčių šnipai taip gi tokiomis priemonėmis prieš savo politiškus priešus kovojo. **Santakiškis.**

Daugiau žinių iš Lietuvos.

(Iš Lietuvos laikraščių).

Nemajunai, (Alytaus apskr). Spalio 15 d. vietinio klebono kun. J. Kunigėlio įsteigtoje dviklasėj mokykloj prasidėjo mokslas. Vaikų susirinko nemažai. Gerb. musų klebonas rupinasi ne salionų pagražinimu, tik mokyklomis ir kad atvažiavę mokytojai nerastų mokyklos be langų, taip kaip kitur tenka rasti. Nesitenkino vien miestelio mokykla, bet taipgi yra steigiamos mokyklos ir kaimuose Martinionių, Vežionių, Maiešonių ir kit.

Dieve, duok, kad daug Lietuvoje atsirastų tokių darbininkų —tąsyk musų tamsų kampeliai visi prašvistų.

Stetiškiai. Tai buvęs prieš karę nedidelis, bet gražus kaimelis. Prasidėjus gi karei, pradėjo lankyti ir didžiausios musų kampelį nelaimės. 1915 metais per tris kartus gaisras beveik visą kaimą sunaikino. Liepsnoj žuvo net 3 žmonės ir daugelis apdegė. Nuo karo taip pat nemažai teko nukęsti. Paskui aplankė limpamosios ligos: šiltinės ir kruvinoji. Ir tik ačiu žmonių mokėjimui su jomis kovoti, negalėjo čia jos ilgai gyvuoti. Laikraščių čia dabar pareina nemažai. Bet tarp ukininkų sutarimo nėra. Mat, ikišiol dar negali dasiprotėti, kad tik vienybėje tegalėtų neštį sunkią karo naštą. Kuopose labai dažnai girdžiasi vietoje rimtų pašnekėsių, barnės, koliojimas, o kai kada ir labai "gražųs" žodeliai. Butų jau laikas, man rodos, tai mesti. Jaunimas išsiskirstęs, iškrikęs. Vaikinai dar kartais šventadienių vakarais užtrauks vieną kitą dainelę, ir tai retai, o merginas dainuojant tai jau ir labai senai teko girdėti. Ar gi negeriau butų visiems susirinkti į vieną vietą, pasiskaityti laikraščių, padainuoti, na, žinoma, ir gražiai pažaisti. **Aš.**

Plateliai (Sedos apskr.). Musų miestelis nė kuo nesiskiria iš kitų Lietuvos miestelių. Yra tai ukininkų miestelis, išėmus kelias žydų krautuvėles.

Prieš karą, kaip girdėti, buvęs neblogas gyvenimas Platelyje. Žinoma, prekyba ir čia buvo svetimtaučių rankose, neskaitant vartotojų draugijos krautuvės ir šiaip žmonių krautuvėlių. Dar be prekybos, kaip yra sakoma, buvo kur žmogui užeiti: sušalus, pavargus ar nuliudimams širdį suspaudus nusiraminti ar šiaip liuosą laiką praleisti, pašnekučiuoti, ką žemaičiai labai mėgdavo.

Prasidėjus pasauliniam karui, plateliečių gyvenimas umai pablogėjo. Visos smuklės su svaiginamais gėrimais žlugo. Prekyba irgi sumažėjo, tiktai šiaip kaikurių asmenų bei dvasiškijos rupesčiu, vargais negalais, betgi vartotojų draugija dar gyvuoja, kas labai svarbu.

Šią vasarą Platelių miestelio gyvenimas pradėjo grįžti į senąsias vėžes: buvo atidaryta du traktieriu su svaiginamais gėrimais. Šviesesniems žmonėms del to liudnumas, nes tai rodo, kad dar nėra išrautos alkoolio šaknys: pasitaikius progai musų žmoneliai ir vėl grįžta prie senųjų blogų papratimų.

Pasigavus šiek tiek liuosybės, tai ir pas mus veiklesnieji subruzdo, sukruto veikti. Bet ką ir kaip čia veikti? Aktyviai darbuotis dar vis pasitaiko šiokių ar tokių kliučių. Tiesa, šią vasarą atsidarė šventadieniais jaunimui kursai. Jiems klausytojų niekuomet netruksta, nes Platelių jaunimas gerai supranta, kokią naudą apšvietimas duoda žmogui.

Dabar del vadinamųjų vakarų. Jie pas mus perdaug įsibujoję ir kas kartas, vis labiau darosi nebepakenčiami. Čia yra tiek susidariusių artistų-mėgėjų kuo pelių, kad bemaž sekmadienis šventadienis yra taisomi vakarai. Pasitaiko ir nesusipratimų, nes esant tiek vaidintojų kuopų, nebeužtenka vietos vaidinimams.

Viekšniai. Drauge su pabėgėliais ir tremtiniais žemaičiais iš Rusijos grįžta labai daug žydų ir buvusiųjų rusų valdininkų. Jie darbo dirbti nepratę, susiranda lengvesnių užsiėmimų. Rusas sargybinis gavo, štai, kelių prievaizdos vietą, nors galėtų pildyti bent koks lietuvis. Kaimų seniunai protestavo, tik nieko nelaimėjo. Sukalioja ir buvusis uredninkas lengvos duonos.

Jonučiai, Kauno ap. Prieš karę Jonučių kaime buvo 40 gyventojų. Rusai sudegino 23, karės tikslams sugriovė 10 ukių, liko 7 ir tie nukentėję: sodai iškirsti, į Rusiją buvo iškeliavę 20 žmonių. Sunaikinantieji ukiai taisosi.

Laikraščių pareina 2 egz.

Vardžiakiemis, Dukšto par. Tokie dideli sodžiai, kaip: Vardžiakiemis, Lygunai, Inkaučiškė, Grikepeliai, Roskiškė, Rainiai ir kt., vis dar neturi mokyklų. Pernai Vardžiakiemyje buvo pradėjęs mokyti miesto mokyklą išėjęs Kaz. Umbrasas; buvo jau gavęs 35 vaikus, ir paliko su penkiais. Šiemet mes išrašėme komendantą, kad padėtų šiuose sodžiuose įsteigti mokyklas ir priversti, kad vaikus leistų. Pažadėta — nepadaryta.

Alėjunai, Degučiai ir kiti netik nesirupina mokykla, dar nei šnekėti lietuviškai nemano: šneka lenkiškai, lyg važiuodami per gruodą.

Krymo Stancijos lietuviai tremtiniai šiomis dienomis sugrįžo iš Krymo Stanicos (Kaukaze).

Petrapilio lietuvių del karės nukentėjusiems šelpti komitetas (du moksleivių bendrabučiu,, dvi vaikų prieglaudi ir šiaip jau tremtiniai) 1917 met. spalių 29 d. buo išvežtas į Krymą Stanicą, 400 žmonių skaičiaus. Beveik metams praslinkus, nepaprastai sunkioms pabėgėlių gyvenimo sąlygoms susidarius, sušelpimo iš vietinės valdžios nustojęs — lietuviai ėmė ruošties kelionėn. Kadangi jie lėšų neturėjo o palikti svetimoj žemėj vargti biednesni lietuviai irgi negalėjo, tai išpardavę likusį Komiteto inventorį ir tik tomis lėšomis suorganizi''otus 341 pabėgėlius vežė Lietuvon. Po ilgo kelionėj trankymosi nuolat keliones sulaikomi, kuo blogiausiai maitinami Krymo Stanicos lietuviai tremtiniai galų galais pasiekė Vilnių.

Vaikams, ligonims ir seniems buvo neapsakomai sunki kelionė. Yra nemaža aukų — mirė gimnazijos mokinys Pranas Gasiunas 16 metų. Išviso mirusių kelionės metu — 7. Ligonimis apo beveik visi, iš jų silpnesnių ligonių 37.

Gomelio ligoninėj paliko mokytoja Eugenija Kupstaitė su savo 7 metų broliuku. Kastantu, ir prieglaudos auklėtinis Pranas Pleveris 14 m. Barakų ligoninėje 6 žmonės.

Minsko prieglaudą jau atvežė Vilniun ir Lietuvių Centro Komitetui įteikė 91 vaiką.

Svedasai.

Spalių 20 d. buvo iškilmingai atidaryta Svedasų 2-klasė mokykla. Po pamaldų vietinis klebonas kun. B. Baronas su procesija pašventė naujai atidarytą mokyklą; po pašventimo susirinkusiems žmonėms paaiškino apšvietimo svarbumą. Žmonėms patarė paturėti tą naujai atidarytą šviesos židinį, nes vokiečių valdžia maža atidos tekreipė į mokyklas. Po klebono kalbėjo mokytojas, kuris palygino buvusią prieš karę rusų mokyklą su dabartine lietuvių mokykla ir ragino žmones leisti vaikučius. Po mokytojaus kalbėjo vietinis ukininkas Mikuckis, išaiškindamas sunkų materialinį mokyk[illegible] ragino žmones prisidėti prie apšvietimo platinimo ir savos mokyklos paturėjimo.

Svedasų liaudies mokyklos namai, kurie buvo labai sunaikinti per karą, trusu vietinio mokytojaus, J. Kostečkos, ir sudaryto tam tikro komiteto, kurio pirmininku yra klebonas Baronas, o nariais: Jurgis Žemaitis, Juozas Niaura, Antanas Budreika, Jonas Augulis, Jonas Kiaušas, Jonas Antanėlis, Mykolas Baronas ir Povilas Prusas, dabar jau šiaip taip sutaisyti ir mokslas tuojaus po pašventimo prasidėjo. Vaikučių yra jau apie 130. Veikia I, II, III, ir IV skyr.

Tos pačios komisijos rupesniu jau atidaryta Svedasų parapijoje Kunigiškių mokykla ir Butenų mokykla. Į Kunigiškius sugrįžo buvusis prieš karę mokytojas p. Julius Greimas.

Saldgudiškio apskritis. Šią vasarą šilaikiškės dvarelyje buvo paruošta apskrities mokytojams kursai, kurie tęsėsi ištisus tris mėnesius. Kursistų buvo prisirinkę visokių tautų, kraštų ir tikybų. Kursus vedė apskr. kino. Perilga lietuviai išprašė mokytojas; jis gi ir vokiškai mo ir lietuvių kalbos pamokų, kurios ir buvo vedamos trijų lietuvių mokytojų. Kursai pasibaigė iškilmingai, rugsėjo 3 d.

Panevėžio "Saulės" skyriaus muzikos kursai. Jų programa gana įvairi: skambinimas fortepianu, vargonavimas, griežimas smuika, giedojimas, balso nustatymas, muzikos istorija, teorija, harmonija, pučiamieji kapelijos instrumentai.

Šitie Panevėžio liaudies muzikos kursai tai pradžia darbo muzikos srityje, tai takelis į aukštesnę mokyklą, net į konservatoriją, kuri, girdime busianti įsteigta Vilniuje ar Kaune. Čia bus pralavinti ypač moksleiviai, ateities šviesuoliai.

Lietuva — dainų šalis, kuriomis galima grožėtis, bet reikia jos ir skleisti, idant saviškiai jų neprimirštų, gi kitataučiai pažintų. Dabar visai atbulai darosi. Senovės daina musų kaimuose tilsta. Labai dažnai sugrįžėliai namo parsineša ir rusų dainų, gražių ir negražių, o vis svetimų, kurių tačiau griebiasi ir kiti. Kai busime muzikoje pralavinti, kai pradėsime atskirti muzikos, dainos grožės nuo šlykštumų ir nuo to, į ką tautinė musų dvasia nelinksta, tai visi svetimieji dalykai patys savaime išnyks.

Tai-gi ir į tą naudingą darbą visomis musų muzikantų pajėgomis.

Teliaičiai, ten pat. Gyventojų 16; du vokiečiu, kiti lietuviai. Visas kaimas nudegęs. Karan buvo paimti trys, pabėgo į Rusiją 5. Nelaisvėje 2 kareiviu. Į įvairius darbus vokiečiai yra paėmę 7 vyrus. Laikraščių pareina 15 egz.

Onuškis, Rok. aps. Klebono rupesniu įsteigta mokykla. Mokytojauja A. Pautienius. Lanko 43 lietuviai ir 22 žydai. Žiemą bus apie 100. Tai-gi reiktų antros mokyklos.

Žemaičių Antanas.

Atsiminimai iš Žemaitijos.

I.

Jei pradėtumei nuo Kaustatų ežero ant kurio krantų stovi nedidelis Andrejavo miestelis su medine, riogsiančia kalnelio viršui bažnyčia, ant kurios priešakinio galo iš toli gali matyti pilkai dažytą su kryžium bonę, ir jei eitume plačiu žvyruotu vieškeliu, vedančiu Alsienų muitinyčios linkui, besitraukiančių tarp Šienaujamų pievų, bei plačiai siubuojančių javais dirvų, — tai pėjęs geografišką mylią prieitumei, po dešinei vieškelio, skaitlingą triobėsiais, kaip miesčiuką, kaimą "Rudgalviai". Po kairei pono Sudmanto ukę, stovinčią tiktai keli sieksniai nuo vieškelio, kalnelio viršuj.

Kitados čia gyveno greta trys ukininkai, kurių kiemus skyrė tik tvora: Montvidas, Papievis ir Liebartas. Bet atėjus ponui Sudmantui už Montvidžiutės tokis gyvenimas, įspraustas tarp dviejų kiemų, atrodė per ankštas, delto Sudmantas ir pasirupino nuo Papievio ir Liebarto išpirkti jų ukes ir jų žemes prijungė prie savo lauko.

Tai atlikęs ponas Sudmantas dabar atsikvėpė lengviaus, o su tuo ir jo laukas dabar pasididino iki dešimts valakų. Vienok Sudmantas ant to nesustojo. Ko daugiaus įgijo, to daugiaus geidė, — tokis mat jau žmogaus budas.

Sudmantas į čia ateidamas nors ne atsinešė daug pinigų, vienok turėdamas tvirtą valią savo pasiryžimuose, įrėsi pirmyn dantis sukandęs, pečiais prasimušdamas kelią prie tikslo, iki jo neužkariaudavo. Be to Sudmantui gyvenime gelbėjo dar ir ta aplinkybė, kad buvo tekę išmažens bent pradinį mokslą įgyti, ko dėlei darydamas žingsnius, Sudmantas buvo visame apsirokavęs iš kalno. Ir kada jau pasijudino, nebuvo jiegos jį sulaikyti. Pasipainiojusias ant tako priešginas sugurindavo po tvirta savo koja ir neatsižvelgdamas nueidavo tolyn. Vienok gyvenime esti ir tokių protarpių, kad ir drąsiam ir stipriam kartais prisieina ant kelio susitikti lygias pajiegas ir čia tai ir musų ponui Sudmantui ne juokais prisieidavo runktiesi iš paskutinių, kad priešginą apveikus.

Ačiu mokslui ir prigimtam jo apsukrumui Sudmantui nereikėjo ilgai užtrukti, kad gyvenimą pamušus ir kaimynų atidą atkreipus į save, kas jam labai rupėjo.

Kada jam visa tai pasisekė, jis žingsnis po žingsnio, nesustodamas, vis labjaus skverbėsi priešakin nesižvalgydamas į tai, kas kaip apie jį mano ar kalba. Tiesa, jis labai geidė turėti žmonių prielankumą ir rupinosi juos savaip palenkti visokiais budais. Vienus savaip lenkdavo prievarta - grumojimu, kitus — viliugingu švelnumu, glostimu, trečius, "ką sauso neklauso" — pavylgindavo degtine. O su tais ką grumojimų nepaisė ir švelnių, viliugingų žodžių neklausė ir pavilgimų nepriėmė — didelių ceremonijų jis nedarė.

— Nenori, nepriimk, tai ir nereiks, apsieisiu be tavęs, — trumpai atsakydavo tokiems. Ir jei tikdavosi kartais tokį prispirti kur prie sienos, tai jau "pamokindavo" taip, kad tokis ilgai minėjo, kas tai yra prasidėti su Sudmantu.

Taip tai mažu-pamažu Sudmantas prasiskverbęs valsčiaus priešakin vieną kartą, prieš valsčiaus vaito rinkimus, labiausiai savo užtikėtiems, prasitarė: "Jei valsčius rinks, — apsiimsiu į vaitus". Tą žinią tie išplatino taip, kaip labiausia jiems tai buvo galima. Jie tiesiog buvo įsitikinę, kad jeigu Sudmantas apsiima, tai ir turi buti išrinktas vaitu. Labiausiai tuomi rupinosi Petras Čiužas, to pat kaimo viensėdis, gyvenantis pačiam kaimo gale, už Sudmanto laukų.

II.

Petras Čiužas buvo nekas ukininkas, nors ukę turėjo vidutinę: du valaku derlingos žemės ir nors ją knisdavo nuo tamsos iki tamsai, o prie to, kaip pats sakydavo, nepamirsdamas nei Dievo", bet ukeje kažkodėl nesisekė ir nesiseke musų Čiužui. Žeme, rodosi, permažą tedavė jam derių, nežiurint, kiek jis ją neknisdavo. Delto trukumas duonos ir sėklos pas Čiužą tapo paprasčiu dalyku, ir geradėją siuom kart jis rado Sudmanto ypatoj. Beto Čiužas mėgo dar siurbti degtinę, kuri tur but taip ir varė jį į ragą. O to skystimo pas Sudmantą netruko. Nors Sudmantas pats per daug jos negėrė, jei bent burnelę-kitą išlenkdavo svečius bemylėdamas, bet svečiams ir geriems prieteliams jos nesigailėjo, — gerk, kiek telpa — nors galvą trink degtinėje, o jau užkandžių, kokių tik nori. Delto musų Čiužas ir buvo kas rytas ir vakaras pas Sudmantą su visokiomis naujenybėmis ir reikalais. Prie viso to, netik kad degtinės Sudmantas nesigailėjo pavylginti kaimynų nežiuviui, kuris už jį malė, bet ir duonos ar sėklos trukstant Čiužui nepereikėjo jau pas kitą kreiptiesi. Šale to viso, tarsi prieidamas, Sudmantas primesdavo kartais la šinių puspaltį, ar ką kitą. Ir kas įdomiausia — Sudmantas niekada atgal to nereikalavo nuo Čiužo, jei bent pats Čiužas, nuogandaudamas, kartais prisimindavo, nusiskųsdamas: "Kad vis nelieka ir nelieka." Bet geras kaimynas greitai jį suramindavo:

—Ką čia tamsta niekus kalbi, bene man dabar reikia, prasigyvensi ir atiduosi.

Taip suramintas Čiužas nebemokėjo kaip ir bedėkavoti širdingam kaimynui, delto gatavas buvo ir mušties už jį. O jau darbymetyje, nežiurint, kad dėlei trukumo šeimynos, del neturėjimo kuom išmaityti, bet visada, visuose Sudmanto darbymečių laikuose dalyvaudavo su visa savo išeiga, nors paties javai kartais nenuvalyti gesdavo. Delto Sudmanto kandidaturą į valsčiaus vaitus Čiužas daugiausia rėmė.

Jis tam nesigailėjo nei žygio nei liežiuvio. Lindo visur ir visiems į akis, kaip piktos dvasios apsėstas rekomeduodavo Sudmantą į vaitus, nepaisydamas, ar kas jo klauso, ar ne, tiki, ar netiki jo pasakojimams.

Jis taip-pat nepaisė, kad tuli juokdariai, prie girtuoklio ir nevalos, dadėjo jam dar vieną vardą: "Sudmanto pastumdėlis".

Jis savo pasiryžimą varė su tokiu įnirtimu, kad jokis perspėjimas jį nuo to nesulaikė. Jis taip buvo įsitikinęs Sudmano gerumui ir tikimu į valsčiaus vaitus, kad gatavas buvo kad ir mušties už tai. Ir tokiu savo uolumu už Sudmantą nekuriems visai įgriso. Vieną ankstyvo pavasario šventadienį, po misparų, susirinkęs burys valsčiaus vyrų pas visų garsųjį Andrejavo Ickų arbatinėn sušilti, papsėjo sukandę pypkių cibukus, smelkdami kaip iš kamino ir pasakodami vienas kitam apie ukės reikalus ar atsitikimus, — kur buvęs, kur nebuvęs ir Čiužas šmakšt iš smuklės arbatinėn įlindo pro plačią be durių angą ir užvedęs kalbą apie valsčiaus vaito rinkimus, kaip ims susiriesdamas gyrti ir piršti Sudmantą į vaitus, tai geresnio dorosi ir visam sviete neberastum.... O kadangi seniai jau buvo įsigrisęs visiems su savo pasakomis apie Sudmantą ir dabar neliovė lindęs į akis kaip apsėstas, tat Jonas Labokas, to pat kaimo ukininkas, paleidęs cibuką iš dantų ir ne kantriai krapštydamas nagu pypkagalvį atsiliepė:

— Pasikartum tu kur už liežiuvio ne lojęs už tą Sudmantą. Ir kas čia, pagalios, tavęs prašo tiek alatiti tų informacijų. Ant galo duok jau ir liežiuviui nors kiek atsilsėti, ba taip varydamas iki galui neištesėsi.

— Kaip jau žmogus ne alatis, nuolat Sudmanto pavylgomas; o ir priežodis juk sako: "Kas šunį lakina, už tą jis ir loja",— atsakė kitas juokdamasis.

Čiužas šį įžeidimą priėmė su didžiausia kantrybe, rodos butų negirdėjęs ir nepaisęs. Tik atsikosėjo lyg ką atsiminti norėdamas ir nuleistu balsu atsakė:

— Ačiu tamstoms už užuojautą ir pasirupinimą mano liežiuviu, nors to ir neprašiau, bet visgi delto ačiu už užuojautą....

— Į sveikatą, į sveikatą, meldžiame tik pasinaudoti juom — pertraukė jį Labokas.

(Bus daugiau).

Organizuokime Saį.

Visame pasaulyje ima dukti vėsula. Gyvenimo jura banguoja vis smarkyn, iškilusi audra žaibo greitumu griauna senąją tvarką. Kaizerių ir karalių sostai braška ir griuva viens po kito, imperializmo dievaičiai, kurie pusę pasaulio turėjo prispaudę savo letena, jau trempiami pasiliuosavusių minių.

Musų mažas laivelis — Lietuva — atsiduria viduryje tos siubuojančios juros. Mes, vos pradėję savoms kojoms vaikščioti, susyk pagaunami — tų verpetų.

Griauti pas mus nėra ko, nes mes dar nieko neturime. Prieš ką mes kelsime revoliuciją? Prieš senąją tvarką?! Bet patys vokiečiai ją sugriovė, o naujos tvarkos mes nesuspėjome įsikurti. Ne, mums nėra ko griauti mus reikia tik ką nors statyti.

O statyti tenka nepaprastose sąlygose. Nors mes esame Lietuvos šeimininkai, bet kartu mus suka tas didžiulis verpetas, pagavęs visą pasaulį, ir mums jo nesuvaldyti. Mums tik reikia savo tėvynės laivelio vairą sukti ten, kur mažiausia pavojaus buti visai paskandintiems.

O dabar Lietuvos padėjimas biaurus. Vokiečių netikusi politika darė tai, kad mes negalėjome paimti valdžios į savo rankas. Vokiečiai vis lukuriavo, trukdydavo, plėšdami be atodairos musų kraštą. Tik kada patys prilipo liepto galą, kada kareiviai, žvangydami ginklais, pradėjo šaukti "Namo važiuojam," vokiečiai iš po skverno parodė valdžios šešėlį. Ne šiandie, tai rytoj vokiečių kareiviai apleis Lietuvą, o mes neturime nei apsaugos, nei pinigų, nei valstybei vaidyti reikalingų įstaigų.

Ką daryti, ko griebtis, kad musų tėvynė nevirstų pragaru, neatsitiktų plėšikų rankose, nepaplustų kraujuose?

Laukti vien nurodymų iš Lietuvos Tarybos ar iš Ministerių kabineto, atidėti darbą, tai reikštų žudyti šalį patiems. Ką gali kad ir dešimti Tarybų geriausių norų pilnų, padaryti tokiuo metu? Nieko, jei mes patys nedirbsime. Musų pareiga, kiekvieno piliečio pareiga gelbėti šalį. Atėjo laikas, kada mes galime patarnauti saviems, galime sumažinti vargą ir skurdą Lietuvos darbo žmonėms. Stoja ne žodžių, bet darbo metas. Kada braškėti ima Lietuvos rumas, gelbėti reikia pirmiausia šalies pamatą — ukininkus ir darbininkus. Visur, kiekviename sodžiuje, kiekviename valsčiuje **turi buti organizuojami ukininkų ir darbininkų komitetai.** Tam reikalui išrinkti per visuotinas sueigas po kelis atstovus, kurie ir sudarys vietos komitetą. Valsčių Komitetai turėtų jungtis į apskričių komitetus. Tie komitetai ir turėtų paimti visą valdžią vietose į savo rankas. Pirmiausia komitetai turėtų žiurėti, kad jų apylinkėje nesuirtų tvarka. Tam reikalui prie kiekvieno komiteto turi buti įsteigta milicija arba apsauga. Reikia, kad žmonės nepersiimtų baime, bet butų tikri, kad juos užstos, neduos skausti. Ginklų žmonėse yra — reikia tik juos surinkti.

Toliau komitetai turi paimti visą valdžią, kurią turėjo žandarai ir kiti vokiečių pasodinti ponai.

Instrukcijų ir nurodymų laukti, tikėtis, kad kas nors patars, kaip tai visa daryti, nėra ko, Sumanumas, sąžiningumas ir tikras pasišventimas darbo žmonių reikalams tai šiuo metu geriausios instrukcijos.

Tai-gi į darbą, visi, kas gyvas! Kiekviena valanda brangi! Kaip surudijęs geležies gabalas, mestas į ugnį, po kalvio kuju tampa blizgančiu naudingu padaru, taip ir mes, eidami nun į liaudį, krikščionys-demokratai, parodysime, kad musų žodžiai lygus darbams. Mes išveskime Lietuvą į gerovę.

P. Aršis.

("T. S.").

"Dunojus ar Dunoja"—

Lietuvių dainose nuolatos minimas "dunojus, dunojėlis" ir šių dienų mums, lietuviams, išrodo, kad tai dainuojama išimtinai apie upę Dunojų. Tad ne.

Pasitaikė man skaityti knygutę, parašytą Z. Aleksos, "Lietuvių Šeimynų Istorija Juškevičiaus Dainose" ir ten radau abejones kas-link "dunojaus". Ant 7 puslapio ten pasakyta: "Nesuprantamas žodžio dunojaus paėjimas. Bet galima taip išaiškinti: vanduo, vandenėlis, vandu(o) nėlis. Atmetam "van" ir permainius galunę, gaunam du(o) nojelis ir dunojus. Vienok tas žodis galėjo pereiti į lietuvių dainas ir iš kitų tautų".

Z. Aleksos išvadžiojimai privertė mane pasakyt, ką aš žinau apie žodį dunojus. Žodis "dunojus", (kiti sako, "dunoja") yra iki šių laikų žinomas trakiečiams, panemunės gyventojams, kaipo upės Nemuno, ar bile upės giliausi vieta, atavarynas arba, kaip ežerų gelmes vadina panovartomis. Upės gelmė —dunoja, o ežero gelmė — panovarta. Dainose yra aišku:

"Ant jurių-marelių,
Ant gilaus dunojėlio, —
Ten skalbė-baldė jauna
mergelė
Dvi- tris plonas drobeles".

Kad vandenių gelmes vadina dunoja, yra daug patvirtinimų, aiškių patvirtinimų dainose. Vėl -gi:

"Ant jurų-marelių,
Ant dunojėlių
Vaikščiojo mergelė,
Pametė žiedelį".

Apie dunojų esu girdėjęs jau seniai iš lupų žmonių ir paklausus man dainą dainuojančios ką tai reiškia "dunojus", — išsiaiškino, kad tai kiekvienos upės gilausios vietos.

Švenčionių apskrityj, apie Palušę, Kultanėnus, Linkmenis, Labanorą, Kuktiškes, — visur vartoja zodį "panovarta" — giliausia ežero vietą, bet pakraštyje. Taip aš girdėjau apie "dunoją ar dunojų".

Mikas Petrauskas.
So. Boston, Mass.

SAULĖS GIMIMAS.

(Padavimas).

Kuomet užugimę Okėrė
Žėrėjo rytmečių skliautai —
ten dimnas žiedas prasivėrė
ir jis vadinasi Rytai.
Išėjo vaikščiot. Kopia. Godos.
Apėjo mėlynus skliautus.
Staiga žaringa mato sodą.
Tai — Vakarai jo vardas bus.
Gėlynų sode žiurinėjo.
Užsigeidė, kad but tamsa.
Į Jurą nerties nuskubėjo.
Naktis — vadinas ta Jura.
"O kur mana gėlė pirmoji?"
Okėrė vėlei į Rytus.
Ir naujas žiedas vėl liepsnoja.
Aušra — jo vardas rytą bus.

IŠ NAUJAGRAIKIŠKŲ DAINŲ
Tarp trilypių marių bokštas.

Bokšte juodakė gražuolė
saisto žvangančius karolius
ant baltų sidabro siulų.
Dvylika eilių susaistė.
Visą dvyliką parišus
ant krutinės ir kasose
Saulę gundina skaistveidė:
—Tu išeik! — ir aš išeisiu!
Tujen žvelk! — ir aš pažvelksiu!
Nuo tavęs — ims vysti pievos,
Nuo manęs — ims džiuti širdys!

Vertė Balys Sruoga.

"SANDARA"
Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oragnas.
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Nerinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) laikinami ir autoriams negrąžinami.

"SANDARA"
366 Broadway
So. Boston, Mass.

Apžvalga.

Reikia Visuotino Seimo.

Reikalingumą Visuotino Amerikos Lietuvių Seimo "Tėvynė" štai kaip aiškina:

"Lietuva yra ant prapulties kranto. Visos aplinkybės taip susideda, kad musų kraštui grąso pavojus patekti į naują vergiją, — likti prijungtam prie lenkų, su kuriais mes niekados negalėsime sutikti. Katalikų atstovo Mastausko pranešta, kad Paryžiuje ir francuzai ir anglai esą prielankus planui prijungti Lietuvą prie Lenkijos. Lenkai visomis jiegomis darbuojasi toje linkmėje, diskredituodami ir apšmeiždami mus. Net tuli lietuviai veikėjai Europoje, matoma, pasidavė planams, kurie veda Lietuvą į pragaištį. **Todel reikia šitoje valandoje subrusti visos Amerikos lietuviams ir galingu balsu užreikšti pasauliui, kad LIETUVIAI NENORI IR NEGALI DĖTIES SU LENKAIS.**

Tai viena priežastis Seimui.

Antra priežastis — **reikalauti pripažinimo Lietuvos demokratinės valdžios, kuri ruošiasi prie Steigiamojo Susirinkimo, nustatysiančio Lietuvos tvarką ir valdžią.** Musų priešų, ir net tulų lietuvių, tarnaujančių musų priešams, tvirtinama yra, buk Lietuvos neprigulmybės klausimas iškilęs po įtekme vokiečių agitacijos. Tai yra didelė neteisybė ir didelė skriauda musų tautai. Seimo pareiga turi buti paskelbti pasauliui, jog ne vokiečiai mokino lietuvius trokšti nepriklausomybės ir laisvės, bet patįs lietuviai, per amžius nešę ant savo pečių svetimos vergijos kryžių, per amžius ir a uklėjo savo širdyse troškimą likti liuosais.

Trečia priežastis Seimui — reikalavimas, kad musų valdžia, kuri savo prezidento lupomis paskelbė tautų lygybės ir liuosybės principus, užtartų už mus taikos konferencijoje; turime reikalauti iš musų valdžios, kad ji prigelbėtų įsteigti mums tiesioginius susinešimus su Lietuva ir tt.

Ketvirta priežastis —Seimas turi paimti į savo rankas Lietuvos žmonių ir jų valdžios šelpimo darbą. Užtenka bovyties partyviškais fondais, kurių visuomenė nekontroliuoja, kurie pinigus siunčia tam, kam nori (kad ir Lietuvos laisvės pardavikams) ir tada, kada nori. Užtenka tos betvarkės, koki buvo ikišiol. Visuomenė, suvažiavusi į Seimą, turės išrinkti tarpsrovinę komisiją, kurios užduotimi butų: a) revizija visų fondų; b) prižiurėjimas, kad Lietuvai skirti pinigai negulėtų Amerikos bankuose; c) rinkimą aukų susystematizuoti ir suvienodinti, kad apsaugoti žmones nuo demoralizuojančios ir pragaištingos partijinės agitacijos.

Laikas jau prieiti prie sutvarkymo aukų, nesa tos aukos yra tai musų valstybės turtas, pertai žmonės, kurių pečiais musų valstybė turės atsiremti, ir privalo sutvarkyti kaip aukų rinkimą, taip lygiai ir jų kontroliavimą ir sunaudojimą".

Musų nuomone Visuotinas Am. Liet. Seimas reikalinga kuogreičiausia sušaukti ir del to, idant toksai **Seimas sutvarkytų Amerikos Lietuvių Atstovybę Washingtone,** t. y. kad ta atstovybė butų visuomenės, o ne Tarybų paskirta.

Kunigai apie Gabrį.

Susispietusieji Šveicarijoje Lietuvos kupčiai susivaidino. Tai jau mes porą kartų aiškinome "Sandaroje" ir smerkėme klerikalus už jų kesinimasi uždėti pančius ant nukamuotų Lietuvos gyventojų. Dabar į spaudą pateko kun. Dobužio laiškas, kuris štai ką sako apie klerikalų bičiuolį — Gabrį:

"Apie p. Gabrį —nerašysiu. Jis priprato pats vienas "na svoju ruku" veikti. Nekenčia sau priešingų. Kiek yra šia gadyne visokių pasaulių agentų, diplomatų, veikėjų politikierių — Šveicaruose, kiek jųjų atvyksta čionai iš kitų šalių su visais jis turi intimiškas pažintis ir su visais veda visokius reikalus "Lietuvos ir savo naudai". Jokiu budu jojo veikimo sukontroliuoti ne galima. Ką jis tikrai mano — nežinia! Gudrus, suktas — kaip žaltys. Su lietuviais skaitos kuomažiausia. Kenkti kiekvienam gal kur ir pas ką užsimanytų.... Su savo "šalininkais" elgiasi suktai!..."

Tai nuo vieno kunigo diplomas p. Gabriui. Gi kun. Kemėšis, kuris manė negarsint, bet paskui paskelbė, ką Dobužis rašo, štai kaip sako apie Gabrį:

"...karjeros troškimas, jeigu išmintingai tvarkomas ir valdomas — negali buti labai smerktinas. Bet dėja, pas p. Gabrį toji ypatybė, matyt, per daug jau buvo įsigalėjusi ir kritiškiausioje valandoje užtemdė net jo patrijotizmą.

Kada šį rudenį jisai patyrė, jog alijantų valdžios nėra linkusios pripažinti Vilniaus lietuviškos valdžios, p. Gabrys, padedadamas p. Mastausko apsiskelbė patsai viršiausia Lietuvos laikinąja valdžia Tasai kelias jam atrodė aiškus: su alijantų kariuomene įvažiuoja į Lietuvą, įveda tenai tvarką, laisvę — o drauge... ir savo karjerą aprupina. Iliuzija betgi labai neilgai tęsėsi. Alijantai pripažinti nei Vilnietės, nei Šveicarietės Tarybos nesiskubino; amerikiečiai lietuviai nedavė ramybės savo kablegramomis, reikalaujančiomis pripažinti Vilniaus valdžią. Gi pribaigė savieji: Dobužis ir Pakštas, kurie išpradžių buvo įstoję į "Gabrio kabinetą"; tečiau greitai atsipeikėję, 11 gruodžio metė tą sazvancų kompaniją, susidariusią išpradžių gal ir gerais norais. Gabrys tada nebeteko lygsvaros."

Kun. Kemėšis išvadinęs p. Gabrį karjeristu, "samozvancu", netekusiu lygsvaros, pire savo laiško pabaigos sako:

"Tikybą ir krikščionišką dorą p. Gabrys skaito vienu iš didžiausių tautos turtų. Tą aš tikrai žinau."

Mes labai stebimės, jogei kunigai dar vis mano, kad tikyba ir krikščioniška dora leidžia kupčiauti Lietuva.

"Good night" su tokiu "tautos turtų" supratimu.

Prisipažįsta.

Kuomet "Sandara" smerkė tulus elementus, kurie rioglina ant Lietuvos žmonių sprando monarchą Urach, tat musų klerikalai mus šmeiždavo kiek įmanydami, Lietuvos reikalų griovikais pravardžiuodavo ir Uracho maldų mokėjimu parapijonus ramindavo. Bet klerikalų nedorybės vis labyn aiškėja. Jie jaučia kad jų susitepimus lietuvių liaudis pamatys, tat jie jau prisipažįsta prie "klaidos".

Vienas Šveicarijoje "liuosuojantis Lietuvą" kunigas rašo:

"Nerimsta net įvairus kandidatai į Lietuvos karalius, kurie šiandien revalizuoja su pakviestuoju Urachu! Su šiuo **pakvietimu** (musų pabr. —"**Sand" Red.**) — lietuviai padarė klaidą. Taip juos visus mokėjo apgauti vokietys, kad patys nepasijuto jojo pinklėse. Vieni vokiečių valdžios agentai lietuvius spaudė, grasino, vargino, gi kiti, apsimetę daugiau negu ištikrųjų yra lietuvių prieteliais, patarimus savo—Tarybai davė, kad štai pasirinkite savo ir karalių, ir padarysite vokiečių valdžiai "siurprizą" — šposą iškirsite, ir savo likimą prigelbėsite... Šposas tiesa iškirsta, bet patiems lietuviams: susipainiojo su pačiais vokiečiais, jų žmogų — iš kraujo ir kaulo sodindami sau ant sprando karaliauti!... Smetona su Yču ir visi matyt Lietuvoje moka teisinties ir daug tur racijos. Anot jųjų daugiausia kalti aliantai, kad tylėjo apie Lietuvą iki toliai, iki su jaja apsidirbo vokietys".

Reikalaujama aiškumo.

Pildantysai Tarybų Komitetas Washingtone gavo telegramą nuo p. Mastausko, bet ją paskelbė ne ištisai. Ant to "Lietuva" pastatė reikalavimą:

"Kilusis "Gabrio - Mastausko - Pakšto Skandalas" — męs nežinome, kokiu kitokiu vardu jį pavadinti — jau pats savaimi yra gilus ir tirštas purvynas, per kurį Amerikos Lietuvių visuomenė — ar ji nori, ar nenori — turi klampati patol, pakol iš jo išklampos.

Yra svarbu, kad visuomenė iš jo išklampotų kuo greičiausiai, nes anoj pusėj to purvyno ją laukia svarbesni reikalai, negu kad tuščias braidžiojimas po šito skandalo purvyną.

Męs reikalaujame, kad p. Mastausko telegramas (ar kitos rųšies pranešimas) butų paskelbtas laikraščiuose **pilnai, ištisai,** žodis-žodin.

Duokit šią telegramą, kaip ji yra! Tylėjimas ir jos slėpimas yra prasidėjusio skandalo auginimas, didinimas".

Nors šis teisingas reikalavimas adresuojama Pild. Tarybų Komitetui, bet už tokius drąsius išsireiškimus klerikalai dar smarkiau pradės atakuot jieškančius aiškumo žmones ir visus tautininkus. Tokia jau jų veikimo taktika.

Atstovams išvažiavus.

Didžiausioms pasaulio audroms praeinant ir nuvargintos musų tėvynės seniai laukiamai aušrelei švintant, visose Amerikos dalyse lietuviai juda, Lietuvos reikalais interesuojasi ir į Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organo Redakciją visokiomis informacijomis kreipiasi. Laikraščio skiltyse ir laiškais mes dalinamės su savo viengenčiais visomis žiniomis apie Lietuvą, kurios tik mus pasiekia. Dabar gi, išvažiavus musų atstovams, Dr. J. Šliupui ir inž. T. Naruševičiui, į Europą, mes turėsime daug daugiau žinių ir su Amerikoje gyvenančiais lietuviais - tėvynainiais mes jomis dalinsimės.

Taigi ką interesuoja Lietuvos reikalai ir politiškai kulturinis musų veikimas— palaikykite kaip galint tvirtesnius ryšius su mumis.

Politiškos žinios.

Ponas B. Mastauskas grįždamas Amerikon praneša:

"Atstovybė iš Vilniaus pribuvo Paryžiun. Atstovybei pirmininkauja kun. K. Olšauskas. Nariai: adv. Rosenbaum, Lietuvos užrubežinių reikalų viceministeris, Daujotas ir Semoška. Adv. J. Gabrys yra misijos generaliu sekretoriumi. Kiti misijos nariai atvažiuoja. Siųskite pinigų. Išvažiuoja New Yorkan sausio 18 dieną, laivu "Lorraine".

Ponas K. Pakštas perduoda tokį Laikinosios Lietuvos valdžios pranešimą:

"Naujoji Lietuvos valdžia, susiorganizavusi parlamentariškais principais, lapkričio mėn., 1918 m., su prof. Valdemaru priekyje, reikalauja Neprigulmingos Lietuvos.

Lietuvos Seimas, su demokratiškų rinkimų teisėmis, bus šaukiamas, kuris sustatys valstijai konstituciją. Lietuvos valdžia ir visa lietuvių tauta tvirtai stovi už principus, kuriuos prez. Wilsonas išreiškė ir turi viltį, kad tų principų delei Lietuva gavo progą prisidėti prie Tautų Sąjungos. Dabartinė Lietuvos valdžia pasiliks ir toliau, kol bus sušauktas Lietuvos Seimas. Šalies valdžia bus Valstijos Taryba, kuri bus sausio mėnesyje išrinkta visuotinu balsavimu. Augščiausia Lietuvos laikinoji valdžia susidės iš Valstijos Tarybos su prezidentu ir dviem viceprezidentais.

Dabartinė Valstijos Taryba susideda iš 36 narių, kurių yra 24 lietuviai, 6 baltgudžiai ir trįs žydai. Vieni tik lenka demokratai ir dalis socialistų po bolševikų įtekme yra priešingi Val. Tarybai. Bet kiti kartu kauniečiai ir baltgudžiai socialistai dalyvauja Valstijos Taryboje. Mes prašome jusų prisiųsti kaip galima greitai $130,000.00, esančias Raudonojo Kryžiaus rankose aukas p. K. Pakštui arba Daujotui, atstovui Lietuvos valdžios, Villa Les Magnolias, Avenue du Teatre, Lausanne.

Pagal reikalavimą laikinos Lietuvos valdžios ir su sutikimu Amerikos lietuvių atstovų, aš autorizuoju Ekzekutyvį Amerikos Lietuvių Tarybų Komitetą atstovauti Lietuvos reikalus Amerikoje."

SANDAROS REIKALUOSE.

Jau trys metai suėjo, kaip sausyje 1916 m., susivažiavę Philadelphijoj priėmėm A. L. T. S. programą. Visi delegatai turėjo savo mintyse, kad ta organizacija bus didelė ir galinga, tai tautininkų sriovės širdis. Pirmą metą gana smarkiai augo, antrą meta visai buvo pasigavus ligą ir manėm, kad prisieis šermenis laikyti, bet su trečiais metais užgimė nauja dvasia tarpe likusių narių, kurie pradėjo jieškoti gerų vaistų, kad sudrutinti ALT. Sandarą, kuri vėl galėtų augti ir bujoti. Geriausiu vaistu pasirodė savo organizacijos organo įgyjimas. Taip likosi ir padaryta bal. mėn. 1918 m. Insigijus organą senos kuopos pradėjo darbuotis, bet dar ne visos, —nekuriose kolonijose rodosi yra pažangių, susipratusių vyrų, bet dar, rodosi, lyg ko truksta darbo varymui, o jau laikas stoti į darbą kuogreičiausia ir atgaivinti visas mirusiais kuopas. Toliaus kalbant apie senas kuopas nereikia pamiršti ir apie naujas. Šią žiemą jau susitvėrė keletas kuopų ypač paskutiniam laike p. A. M. Martui važinėjant su Maršrutu po Naują Angliją, Bet to dar neužtenka. Mums butinai reikia užsidėti tokia pareiga, kad iki pavasario butų 150 kuopų. Nemanykite, kad tą darbą viena redakcija turi atlikti. Čia yra privalumas kiekvieno sandariečio stoti į darbą. Kurie skaitotės tautininkais — stokite į sandariečių eiles. Nekurie paklaus, ką turim daryti? Neužtenka prijautimo tautininkams ir skaitymo jų laikraščių, turi but visi Sandaros nariais. Jeigu nėra kuopos tame miešte kur gyvenat, privalot sutverti be atidėliojimo. Rašykite laiškus į "Sandaros" redakciją su klausimais, o bus suteikta visos informacijos, kaip reikia sutvert ALT. Sandaros kuopas.

Netik pavieniai nariai turi tą darbą dirbti, bet ir kuopos turi tą klausimą pakelti, kaip gauti daugiausia narių. Tas klausimas nariais visai pamirštas, ir nekuriose kolonijose, kur yra desėtkai tukstančių lietuvių, ALTS. kuopa susideda iš desėtko narių. Tas yra del apsileidimo, nesurengimo nė vienų prakalbų per metus laiko.

Kuopos tegul nepamiršta apkalbėti apie artimesnes kolonijas, kur kuopų nėra kad jas ten sutvėrus. Kolonijos ir turėtų išrinkti atstovus susižinojimui ir sutverti kuopas.

Negaliu praleisti ir apie musų oratorius nepaminėjęs. Yra didis apsileidimas laike prakalbų tose kolonijose, kur nėra kuopos, kad nė pusia lupų neužsimena apie ALTS., kad sutvertų ALTS. kuopą.

Vyrai ir moterįs, stokime visi į darbą, kad galėtume iki gegužės 1 dienos turėti 150 ALTS. kuopų.

K. Jurgeliunas.

Dvasiškas tėvelis Kemėšis perstato poną Gabrį dievobaimingiausiu žmogumi, o "Draugas", kuris, kaip laikraščiai rašo, jau yra pilnoj nuosavybėj tėvelių - marijonų rašo, kad Gabrys yra baisiausis laisvamanis etc. Matote, kad dievotumą musų kunigai pagal bizniškus išrokavimus sprendžia.

Santakiškis.

Laškai iš Francijos.

Dec. 29, 1918 m.

Gerbiamoji Redakcija!

"Sandarą" aš apturiu kožną numerį, ir nors mėnesiu vėlaus, bet vis tai yra labai gerai del kareivio. Vis daug pamatau iš lietuvių veikimo. Labiausiai man patinka "Sandaros" lapkr. 29 d. numeris, kuriame telpa paveikslai Lietuvos mylėtojų. Kaip man yra linksma paėmus į rankas tokį puikų apłankytoją kaip "Sandarą"! Mano draugai, pastebėję paveikslus ir laikraštį, prašo, kad aš išaiškinčiau, kuo jie yra atsižymėję. Aš papasakojau, kad tie žmonės deda visas pastangas del Lietuvos, taip-gi trokšta, kad Lietuva butų demokratiška ir liuosa. Tuomi aš pabaigiau.

Antrytojaus, grįžtant po sunkaus darbo, sutinku Y. M. C. A. vyrą. Jis pradėjo su manim kalbėti. Jam labai įdomu žinoti, kaip ten Lietuvoje viskas yra Aš papasakojau kiek tik galva išgalėjo apie savo mielą šalį. O jis štai ką pasako:

— "Lietuva turėjo but neprigulminga, bet kad pusė lietuvių sutinka prigulėt prie Lenkijos ir lenkiškai kalba."

Aš jam atsakiau:

— "Aš geriau bučiau vokiečių arba rusu, jeigu bučiau Lietuvoj, bet ne lenku".

Jis mane labai pagyrė, kad aš stoviu už savo tėvynės laisvę.

Aš pamastęs toliaus pradėjau išdėstinėt, kodėl Lietuviai daug kalba lenkų kalba ir kaip jie buvo slėgiami prie to. Nes aš buvau skaitęs Dr. Šliupo knygoje apie Lietuvius ir lenkus.

Aš labai mylėčiau prisidėt jeigu but kitokios mano aplinkybės, bet dabar yra labai sunku. Bet aš esiu sveikas ir linksmas ir pagrįžęs dirbsiu kiek galėsiu del Lietuvos labo.

Laikraščiai mažai ką rašo. Lyja labai dažnai. Turime Y. M. C. A., tai tenai praleidžiame vakarus.

Linkiu viso labo visiems lietuviams, kuriems rupi Lietuvos liuosybė.

Su didžia pagarba,

Leonas J. Stasiulis.
B-tery "F", U. S. F.
Am. E. F.

D. Šapaliui So. Bostone rašo iš Francijos Vlad. Kairys, dirbusis banke New Yorke:

Verdun, Dec. 26, 1918.

Brangus Švogeri: —

Malonu buvo girdėti, jog Amerikos lietuviai darbuojasi delei Lietuvos nepriklausomybės ir jog Lietuvoj yra susitvėrusi sava ministerija. Iš ministerių turiu pasakyti, jog Petrą Leoną pažinojau ypatiškai man esant Kaune. Aš nuo savęs ir veikčiau čionai kiek galėdamas, bet kaip Jums suprantama, kareiviams tas daryti negalima ir politikos klausimais užsiimti kaip ir užginta. Jei kada turėčiau progą kiek nors prisidėti prie Neprigulmingos Lietuvos klausimo, tai be abejonės nesnausiu. Mes čionai gaunam angliškus laikraščius išleistus Paryžiuj kasdien, bet apie Lietuvą nieko neesu radęs paminėta, nors lenkus ir skelbia labai tankiai, todel prašyčiau; jei Jųs turėtumet kokias įdomias iš karpas iš angliškų ar lietuviškų laikraščių kas-link Lietuvos, tai prisiųskit man ar taip laiške parašykit, už ką busiu dėkingas.

Pas mane dabar sekasi viskas labai gerai. Darbas švarus ir lengvas, esam aprengti šiltai. Esu sveikas ir drutas, tiktai ilgiuosi namų ir savo žmonos ir su nekantrybe laukiu tos dienos, kada jie musų diviziją grąžins namo. Kalėdas praleidom linksmai, turėjom valgių, gėrimų ir pasiskaninimų. Rašykit kas daugiau naujo pas jus girdėti ir kas abelnai po Ameriką, ypatingai klausime Lietuvos neprigulmybės. Atiduokit mano širdingus linkėjimus visiems mano pažystamiems.

Su meile,

Vladas Kairys.

Mano adresas:
Pvt. Walter L. Kairys,
Finance Office
79-th Div. A. P. O. 771,
Am. E. F., France.

WORCESTER, MASS.
"Aušrelės" koncertas pavyko.

26 sausio, "Aušrelės" Choro, tik ką susitvėrusio, vedamo komp. Miko Petrausko, buvo koncertas. Koncerte dalyvavo visa eilė Lietuvių Muzikos Konservatorijos mokinių ir "Aušrelės" Choras. Programas buvo labai platus, net apie 30 numerių. Išpildymas buvo švelnus.

Iš mokinių, daugiau prasilavinusių, buvo Paulina Šarkaitė, Antanas Liutkevičius, Jonas Velička; gerai vėl-gi prasisiekusių muzikos mene buvo: Pranas Cvirka, Petras Skrickis, Martynas Kemzura, Vincenta Timinskaitė ir kiti. Buvo kvartetas, gražiai sudainuotas "Koks puikus vakarėlis" iš P. Skrickio, A. Jakučio, M. Dulkės, V. Čekanausko, I. Petronio.

"Aušrelės" Choras išpildė labai gerai šiąs dainas: "Kur namas mųs", "Parsivedžiau mergužėlę lepuną," "Pasėjau kanapę" ir Lietuva Tėvynė musų. Dalyvavo taipgi ir Lietuvių Benas.

Koncertas nusisekė visais atžvilgiais. Didžiausis Worcesterio teatras, kur tas koncertas buvo, buvo kimšte prikimštas ir net buvo daug stačių, nes nebuvo vietų sėdėt. Žmonių galėjo but apie 3000. "Aušrelės" ir abelnai lavint jaunuome-Choras pasistatęs sau už tikslą kelt lietuviškąją dailę nę linkui prakilnumo, etikos ir gražnos. **Matęs.**

LAIŠKAS ADMINISTR.

Širdingai dėkavoju "Sandaros" leidėjams už "Sandarą", kurioje radau kuonogeriausių žinių. Aš esiu skaitęs daug laikraščių, bet tokio gero ir naudingo laikraščio, kaip "Sandara" dar nebuvau matęs. Čia prisiunčiu $2.00 ir meldžiu siuntinėti "Sandarą" ištisus metus. Taipgi meldžiu prisiųsti knygą "Žmogaus pareigos".

Su pagarba

J. Burkšaitis.

Springfield, Ohio.

Iš milijono pašauktų į armiją Amerikos kareivių 200,000 nemokėjo nė rašyt, nė skaityt.

"SON OF JESUS CHRIST"

Philadelphijos gatvėmis sausio 26 d. bėgiojo religijinis pamišėlis ir laikydamas abejose rankose po revolverį šaudė į minią, kuri jį norėjo sugauti. Kol jis tapo apmalšintas, jis mirtinai nušovė 3 žmones ir daugybe sužeidė. Kuomet jo užklausė, kas tu per vienas, jis atsakė: "Omega, son of Jesus Christ".

Mat žmogeliui nusibodo melsties ir jis užsimanė truputį pakariauti.

Skaitykte "Sandarą".

Pirmiaus skaitėme, kad Hindenburgas traukia linkui Paryžiaus, gi dabar traukia linkui Berlino, kariaut prieš bolševikus.

DR. J. MARCUS
Gydo chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
11 PARMENTER st.
BOSTON, MASS.
Tel. Richmond 1224-R.
Valandos: nuo 9 ryto iki 9 vakare.
Kitas ofisas, 490 Blue Hill ave., Roxbury, Mass.
Valandos: nuo 8 iki 10 ryte; nuo 9 iki 10:30 vak.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Jei Gražus Buti
Vartok tą mostį, kuri padarys veidą tyrų skaistų ir baltą. Prašalina šlakus ir spuogus nuo veido. Padaro gražų ir baltą veidą (skin). Kaina dėžutės 75 c. ir $1. Pinigus galit siųst stampomis arba popierinį dolerį.
Distri. for Wilbert Co.
P. O. BOX 772,
Waterbury, Conn.

DOVANAS
$1.00 Vertės knygą
"ŽMOGAUS PAREIGOS"

GAUS KIEKVIENAS IKI 28 D. VASARIO Š. M., KURIS PRISIŲS $2.00, KAIPO METINĘ PRENUMERATĄ UŽ "SANDARĄ".

Šį puikų veikalą "Žmogaus Pareigos" parašė Mazzini, o sulietuvino V. K .R. Jį reikia kiekvienam įsigyti ir savo draugams duot paskaityti.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara, kaipo kulturiniai - politinė organizacija, rašydama šį paskelbimą, prašo Amerikos lietuvių atkreipti savo domą į tai, idant jis kuodaugiausia išsiplatintų ir kad kuodaugiausia žmonių juom pasinaudotų, nes tik kulturiniais ryšiais rišdamiesi mes galėsime pasidžiaugti sunkaus savo darbo vaisiais.

Ką-tik pasieks šie žodžiai, neatsisakykite užsisakyt Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organą "Sandarą" ir paraginkite savo draugus užsisakyti. Tai padarykite greit, nes yra priruošta 2000 knygų išsiunti nėjimui visiems užsisakantiems "Sandarą" paskelbto periodo laike, t. y. iki 28 d. vasario 1919 metų.

Tikėdamiesi didelio Amerikos lietuvių prielankumo, mes pranešame, kad "Sandaros" pakraipa bus tokia kaip iki šioliai ir prašome siųst prenumeratas šiuom adresu:

"SANDARA"
366 W. Broadway, S. Boston, Mass.

ŽIEMAI ATĖJUS

visi žmonės, vakarodami, gali laiką praleisti skaitymui ir pasimokymui. Šiądien gadynė žingeidi. Jieškome geresnės ateities Lietuvių tautai stovime ant slenksčio į Laisvą Lietuvą.

Laisvoji Lietuva negali remtiesi senais prietarais, reikia pasiliuosuoti nuo visokių priespaudų. Ir politikoje ir religijoje ir socialiame gyvenime turime susirasti naujus kelius, jeigu norime laimingesniais ir laisvais tapti.

Daug naujų minorių, naujan gyveniman stojant kiekvienas ras raštuose kun. Vl. Dembskio: **Iš ko kila Melai,** (75 c.), **Inkvizicija,** (1.25 c.), **Kankintiniai už Mokslą** (1 dol.), o ypatingai pamokinanti yra knyga: **Gyvenimas kun. Dembskio** (50 c.). Kas nori išmanyti, prie ko šiądien spendžiasi musų klerikalai, tas butinai turi tuos raštus pasiskaityti.

Be to, reikia mokėti vaikus auklėti, ir pačiam žinoti Lietuvos Istoriją, norint, kad galėtų Lietuva tarpti ir išvengti visokeriopų žabangų. Todėl pasiulome dar šitas knygas: **Auklėjimas ir Auginimas vaikų** (50 c.), **Lietuvių Tauta senovėje ir šiądien** (2 tomu, už 3 dolerius), **Šlėktos viešpatavimas Lietuvoje** (1 dol.75 c.).

Šitas knygas galima dar gauti, bet jau nedaug jų beliko. Todėl pasiskubinkite nusipirkti, nėsa veikiai ir norėdami gauti, negalėsite.

Kas prisiųs 8 dol. 75 c., tas nereikalaus apmokėti persiuntimą, o kas užsisakys po atskirą knygą, tas turi primokėti už persiuntimą. Adresuoti reikia šitaipos:

Dr. J. Šliupas,
1419 N. MAIN Ave., SCRANTON, PA.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

J. P. Tuinila

50,000 naujų didelių katalogų laikrodžių, deimantų, šliubinių žiedų ir tt. siunčiam į visas dalis svieto už 25 c. stampų. Musų katalogas Jums aiškiai pasakys vertę ir gvarantiją, mažiausio daikto. Labai naudingas važiuojantiems į Lietuvą, nes tai vienintėlis tos rųšies katalogas lietuviškoj kalboj pasaulyje. Užlaikom didelę krautuvę ir duodam ant išmokesčių lengvomis išlygomis. Liberty Bondsus priimam pilnoj jų vertėj ir užmokam nuošimtį iki ratos.

J. P. Tuinila
822 Washington St., Boston, Mass.

Farmos, Farmos!

Ar nori geresnio gyvenimo, pirkie farmą, ant savęs neturėsi boso. Palik miesto biznius, mesk fabrikų darbus. Atvažiuok į Didžiausią Amerikoje Lietuvių Farmerių Koloniją, kur mes apgyvendinome su 438 Lietuviais farmeriais, kurie turi 3 Ukiškas Draugystes: 2 yra laisvos ir viena katalikiška, kuri turi lietuvį kunigą ir lietuviškas kapines. Musų ta Nauja Lietuva yra puikiausioj ir parankiausioj vietoj Lietuviams apsigyventi ant farmų Amerikoje, netoli nuo Chicagos, Detroito ir Grand Rapids'o, palei Michigan ežerą, tarpe Turgaunų miestų Scottville, Michigan ir Ludington, su laivų prieplauka, kuriuose yra produktų fabrikai ir druskos mainos yra ir uždarbių. Laukai gražųs, lygųs su daug upelių ir žuvingu ežeru. Keliai žviravoti puikiomis farmomis apgyventa. Žemė molis su juodžemiu, arba molis su smelžemiu. Derlingiausia del visokių javų, sodnų, daržovių, pievų ir gyvuliams ganyklų. Mes turime toje puikioje Lietuviškoje kolonijoje daug farmų del pardavimo nebrangiai, mažų ir didelių, su budinkais, sodnais su apsėtais laukais: kviečiais, rugiais, su gyvuliais, mašinomis. Turime gerų pigių, neišdirbtų laukų ant pardavimo nuo $8. už akerį ligi $18. už akerį. Mes vienintėlė Amerikoje lietuvių pardavija farmų, kurie parduodame ant lengviausių išmokėjimų arklius, karves, mašinas, Padarine, sėklas, ir farmas. Farmas galite įgyti ir mažai turint pinigų, geras farmas ir tarpe Lietuvių, kur jums ir šeimynai bus linksma gyventi. Norint platesnių žinių prisiųsk už 6 c. stampų, o gausi Kolonijos žemlapį ir Farmų Katalogą. Atvažiuok tuojaus, kuris pirks tam gelžkelio kaštus sugrąžinsime. **Dovanas duosime pinigais** $25.00 kožnam vienam, kuris tik atsiųs Kostumierį arba atsivež su sa savim pirkti farmų ir pirks, tuoj žadėtą sumą — $25. — išmokėsime. Tikras Kolonijos adresas:

A. Kiedis and Co.
Peoples State Bank Building, Scottville, Michigan.

ŠALIN SKAUSMAS!

Budamas sveiku, darbe rasi smaguma, nepaisant kaip sunkus tas darbas butų.

Kiekvieno priederme yra saugot save nuo ligu. Turint šalti ir nebandant ji prašalint, gali išsivystyt į pavojingą ligą. Menkiausis nikisterejimas gali veliaus buti labai pavojingu, jeigu tuoj nebus prižiuretas.

PAIN-EXPELLER

tai užtikrinanti namine gyduole, kuri turi rastis kiekvieno namuose. Isgydymui šalčio krutineje, skausmą sonose ir ungaroje, rumatizmą ir neuralgija, trumpai sakant visokius skausmus raumenyse ar sąnarius se Pain-Expeller ira geriauses.

Neapsigauk pirkdamas pigius vaistus didelese bonkose, **Reikalauk geriausiu.** Kuomet pirksi Pain-Expeller, persitikrink ar yra IKARA vaisbuženklis ant bakslinko. VISU KITOKIU NEIMK. 35 centai ir 65 centai už bonkutę. Gaunamos visose aptiekose ar tiesiog is laboratorijos.

F. AD. RICHTER & CO.,
74—80 Washington St.,
New York.

Lietuviai Amerikoje

EASTHAMPTON, MASS.
Aukos L. N. Fondui.

Sausio 7 d. čia buvo surengtos p. A. Martui prakalbos. Žmonių susirinko neperdaugiausia. Gerb. kalbėtojas trumpai ir aiškiai papasakojo apie Lietuvos istoriją, taipgi apie šiandieninį jos kritišką padėjimą. Ragino susirinkusius protestuoti prieš Lenkų pasikėsinimą užgriebti Lietuvą. Taipgi vienbalsiai priimta protesto rezoliucija, kuri tapo išnešta Bostono Lietuvių saus. 2 d., ir kuri buvo patalpinta vietos anglų laikraščiuose sausio 9 d. Po prakalbų išrinktas komitetas parinkti aukų del L. NF. iš šių ypatų: P. Vizgirdos, J. Razanaucko, V. Mickaus ir B. Jerušavičiaus. Aukavo šios ypatos: P. Vizgirda — $5.00; J. Razanauckas, J. Krokininkas ir M. Vinckas — po $2.00; B. Jerusevičius, Bl. Jerusevičius, M. Klebonavičius, K. Dukevičius, I. Barysas, A. Kavaliauckas, J. Navickas, V. Mickus, F. Balčiunas ir J. Radzevičius — po $1.00; Bernasius Jankevičius, Ciprius Jankevičius ir Antanas Supranavičius, po $5.00; O. Kavaliauckienė $2.00; J. Baubonis, B. Žydonis, B. Stankus, A. Taukočius, Z. Beliunas, M. Palionis, V. Šaulinckas, A. Matulaitis, A. Kundrotienė, Z. Grigonienė, C. Bačkutis, J. Jerusevičius, J. Valiunas, P. Poškaitis ir A. Šimokauckas po $1.00; Di L. K. Vytauto Kliubas paaukavo iš savo iždo — $51.66. Su smulkiomis $110.88, persiuntimo lėšos 45 c.; siunčiam per "Sandaros" Redakciją $110.43.

Visiems aukavusiems tariame širdingai ačiu. **Komitetas.**

Pinigus priėmėme ir persiunčiame Liet. Nepr Fondui —"S." **Red.**

BALTIMORE, MD.
Keistutis užkariauja.

Sausio 19 d. buvo laikytas D. L. K. Keistučio Draugystės susirinkimas. Po apkalbėjimo drstės reikalų ir iškiausius delegatų, kurie vaikščiojo į C. K. Skyrių, buvo prieita prie klausimo, kad paskirti kiek iš Draugystės iždo del išgavimo Lietuvai Laisvės. Kaip visur, taip ir šioj draugijoj pirmiausia priešai stoja su savo "argumentais". Bet kada rimtesni Lietuvos sunųs paaiškino ir nurodinėjo reikalingumą aukauti, tai Lietuvos laisvės priešai tapo pergalėti ir didžiuma balsų likosi nutarta aukauti $100.00 į L. N. Fondą. Po tam buvo padaryta kolekta del sušeipimo badaujančių lietuvių. Tapo surinkta $7.70, kurie bus perduota į C. K. Skyrių. Beto draugystė nutarė ir šį metą mokėti metinę duoklę $3.00 į C. K. Skyr.

Į susirinkimą buva atėję delegatai iš Šv. Jono Nepamacono dr-jos ir pranešė, kad Šv. J. Nepamačono draugystė nori įstoti į D. L. K. K. D. Buvo užkiausta, kiek Šv. J. N. Dr. turi narių ir kapitalo. Delegatai pranešė, kad narių turi 107, o kapitalo $3000. Vienbalsiai nutarta priimti. Tokiu budu DLKKD. bus didžiausia draugystė Baltimore, kaip nariais, taip ir kapitalu, nes dabartinis DLKKD. turtas yra toks: grynų pinigų yra $9278.31 ir už $5000.00 turi šėrų Svetainės Budavojimo Bendrovėje. Pridėjus dar tuos $3000.00, kuriuos įnešė Šv. J. N. draugystė,, tai iš viso jau bus $12,278.31.

Aš čia turiu paminėti štai ką: paskutiniais keliais metais po kelis kartus buvo kilęs sumanymas, kad reikia suvienyti Baltimorės pašelpines dr-jas. Nors sumanytojai gana daug darbo ta me reikale padėjo, bet jų tas darbas nedavė pageidaujamų vaisių ir draugijų nebuvo galima suvienyti. Tik pereitą metą susisivienijo Nikalojaus Kopernin ko draugija su D.L. K. K. draugija priimdamas DLKKD. konstituciją, kaipo geresnę. (Čia turiu pažymėti, kad aukščiau minėtos draugijos abidvi daugiausia dirbo, kad suvienyti visas Baltimorės pašelpines draugijas, jos pirmiausia ir susivienyjo, na o paskui jas jau pasekė Š. J. N.). Girdėt, kad ir D. L. K. Mindaugio Drg. nori įstot į D. L. K. K. Dr-ją, tik tą darbą trukdo musų "svieto lygintojai".

Valio baltimoriečiai! Spieskitės visi į vienybę, nes kur didesnė organizacija, ten ir jiega didesnė musų tautos darbams dirbti. **R. J—as.**

MONTELLO, MASS.
J. D. R. Koncertas.

Sausio 11, Jaunuomenės Dailės Ratelis surengė koncertą Lietuvių Tautiško Namo svetainėje. Žmonių susirinko keli šimtai. Programa susidėjo iš 10 numerių ir buvo gana puiki. P-lė M. Monikaitė sudainavo solo "Mielas kvietkeli" ir "Serenadą". P-lė M. Skučiutė sudainavo "In the Garden of my Heart" ir "Mano Daina". Ponas A. Stankus griežė smuika solo "Sapnas" ir iš operos "Norma". P-lė L. Smith paskambino piano solo valsą ir sudainavo "Ioves Lullaby". Visiems pianu palydėjo p-lė Emilija Stonkaitė. Visus pažymėtus numerius išpildė Jaunuomenės Dail. Ratelio nariai ir užsitarnavo gausią klausytojų padėką, išreikštą aplodismentais. Beto "Gėlių šokį" pianu skambino p-lės Stonkaitės mokinė J. Vinkšnaičiutė, o trombone solo pragriežė žinomas amerikonų tarpe lietuvis muzikantas W. Beneris. Abelnai visa programa buvo labai gera, ypač kaipo del jaunų musų scenos pajiegų.

Pasibaigus koncerto programai griežė puiki orchestra, p.-lė E. Euroniutė pašoko solo "American toe dance" ir ispanišką šokį. Jaunimas šoko, linksminosi, ir "aiskrymą" valgė bei sodę gėrė.

Pagarbos vertas musų jaunimas, kuris suorganizuoja Dailės Draugiją ir veikia lietuvių varde, o neišsiblaško svetimtaučių bangose. **Abra-Kadabra.**

ELIZABETH, N. J.
Iš lietuvių gyvenimo.

Čia gana didelė lietuvių kolonija ir jaunimo yra gražus burelis. Čia lietuviai gyvena vienoje vietoje del to susiorganizavimo žvilgsniu jie lengvai galėtų pasivyti Newarko lietuvius, tik reikia gerų norų ir pasidarbavimo. Čia butinai savo rankose galėtų turėti visokias krautuvės, galėtų užlaikyt puikias teatrales draugijas, pav. kaip kad Waterbury, galėtų daug laikraščių par sitraukti. Bet gaila, kad **didžiuma** vietinių lietuvių paskendę girtuoklybėje. Kartą mačiau lietuvį vaikiną ant 1-st st. skrėčiojant, kuris atsimušdamas į stulpus vis murmėdavo "skiuzmi mister".

Broliai, kas pripažysta progresą, kas jį supranta — stokite į draugijas ir dirbkite.

Musų kolonijoje dar ir dabar apsireiškia influenzos liga. Nuo tos ligos čia mirė daug lietuvių. Su daktarais man teko buti tuliems lietuviams už perkalbėtoją laike ligų, — vietomis buvo gėda daktarui sakyti, kad tai lietuviai, nes labai nešvarių stubų užtikdavau. Švarumas prikiauso nuo žmonių darbštumo ir apsišvietimo. Juk visiems tas pats vargas, bet kurie žmonės skaito laikraščius, ten švarų, kurie neskaito, bet girtuokliauja — ten baisiai bjauru.

Tamsųs tėvai nevėdina kambarių (reikia kas-dien pradaryti langą iš viršaus ir iš apačios, nes per viršų išeina nešvarus oras, o per apačią įeina tyras lauko oras) del to jų vaikai sirginėja, o kuomet vaikai suserga — šeimininkėms sunku palaikyti švarumą. Taigi reikia turėti tam tikrą sistemą naminės ruošos ir kuošvariausiai užlaikyti butą, nes tik tuomet rasis galimybė laikraščius ir knygas skaityti ir vaikučius gražiai išauklėti.

Lietuvos Gelbėtojas.

LOWELL, MASS.
Prakalbos.

Sausio 19 d. 1919 m. čionai buvo didelės prakalbos,kurias surengė Am. Liet. Taut. Sandaros kuopa. Kalbėtojai buvo p. Z. Jankauskas iš Lawrence, Mass. ir P. J. Žuris iš Montello, Mass. P-nas Z. Jankauskas kalbėjo apie bolševikus ir apie lenkus. Prakalba visiems patiko.

Antras kalbėtojas buvo P. J. Žuris iš Montello, Massš, kuris labai rimtai ir nuosekliai kalba. Jis patarė visuomet skaityti knygas, pamest gėrimus ir pradėt ką nors geresnio. Pasakė, kaip Lietuviai seniau čion Amerikoje, gyveno ir kaip jau jie dabar toli yra nužengę, tik pramonėj atsilikę. Ant galo kalbėjo apie P. Š. M. Co., ir apie Liet. Atstatymo Bendrovės tikslą. ir pardavė 11 serų Progess Shoe Mfg. Co., kuri yra Montello, Mass. ir žada greit pradėt dirbti. Lowellio lietuviai progresuoja ir pradeda suprast pramonės ir išdirbystės svarbą.

Senis.

WATERBURY, CONN.
Prakalbos.

TMD. kuopa surengė prakalbas. Kalbėjo p. A. M Martus ir S. E. Vitaitis. Žmonių susirinko virš 600. Pirmiausia pirmininkas perstatė p. Martų, kuris kalbėjo apie reikalingumą pagelbos Lietuvai. Po prakalbos rinkta aukos ir surinkta $123. Lietuvos Neprigulmybės Fondui.

Antras kalbėjo p. Vitaitis. Jis puikiai nušvietė politinį Lietuvos padėjimą ir gerai uždrožė Lietuvos pardavikams klerikalams.

Tapo išnešta protesto rezoliucijos prieš lenkų imperialistus, bolševikus ir abelnai prieš Lietuvos užgriebikus. Rezoliucijos tapo pasiųsta prezidentui Wilsonui, kongresui ir gubernatoriui.

Vakare atsibuvo susirinkimas Centr. Kom. Vietinio Skyriaus. Prisirašė apie keliolika narių.

Taipgi tapo nutarta surengti dideles prakalbas ant vasario 23 dienos po pietų ir pakviesti kalbėti adv. Lopatto. **Reporteris.**

LAWRENCE, MASS.
Bedarbė.

Daugybė žmonių nedirba. Audinyčių kompanijos prisilupo pelno laike karės, tat dabar nekreipia domos į darbininkų reikalus: pirmiaus stvarstė darbininkus vieni nuo kitų, bet dabar visai neatsižvelgia į tų darbininkų padėjimą, kurie supylė turtus kapitalistams. Keli tukstančiai žmonių jau senai neturi darbo, jų tarpe yra daugybė ir lietuvių. Darbininkai reikalauja 8 valandų darbo dienos ir 35 nuošimčių aukščiau mokėti. Darbininkai privalo laikyties vienybės ir pergalė bus musų rankose.

— J. Č.

Sandariečių ir katalikų prakalbų reikaluose.

"Sandaros" num. 4-tam rašiau apie "trijų partijų susirinkimą", kad surengti politines prakalbas Lietuvos reikalais ir išnešti rezoliuciją apgynimui Lietuvos nuo išlaukinių priešų. Ir nurodžiau, kad prie tų prakalbų rengimo prisidėjo tik dvi partiji: sandariečiai ir katalikai (sandariečiai gerai žino, kad katalikai vadindamiesi save "krikščionimis demokratais" kaipo tos partijos nariais — neturi čion, Amerikoje, suorganizavę **krikščionių demokratų partijos,** bet sandariečiai susidėdami su "krikščioniais - demokratais", kaipo negimusiu kunu, visai nepaisė jų negyvybės bet dėjosi vien del idėjos, kad pagelbėti nors šiek-tiek prie Lietuvos atgimimo). Ir pasakiau, kad prakalbų vedėju išrinkta sandarietis T. Strazdas. Bet pirm prakalbų pasitaikė taip, kad T. Strazdui reikėjo apleisti Lawrencą ir išsirinkti naują pirmininką. Prieš prakalbas sandaričiai su katalikais turėjo susirinkimą ir išrinko prakalbų vedėju kun. Virmauską (sandariečiai statė P. Čirą, sandarietį, nurodydami, kad **kunigui** nepritinka kišties **politikon,,** o daugiaus iš katalikų pusės tinkamų žmonių nebuvo , bet del jų didelio užsispyrimo sandariečiai sutiko duoti pirmininkauti kun. Vermauskui). ir kaip tos prakalbos išėjo ir kokias pasekmes davė, jau "Sandaros" skaitytojai matė iš "Sand." num. 4, taipgi mato iš Sandaros 12 kp. protesto. Sandariečiai pirmu ir paskutiniu kartu rizikavo su klerikalais, manydami, kad jie yra žmoniški, bet pasirodė, jog dievai žino koki. Vadinas sandariečiai apsivylė, apsigavo. Bet daugiaus to nebus. **J. S.**

Iš amerikonų laikraščių apie tikybinius lietuvius.

Jau buvo keletą kartų rašyta apie ginčus tarp Arch. de Landas-Berghes at de Rache ir Mickevičiaus. Dabar vėl iš sausio 14 d. "Lawrence Tribune" tilpo platus laiškas minimojo Landas-Berghes, jei kada Mickevičius mėgintų atvažiuoti į Lawrencą, tai butų patrauktas tieson, kadangi jis nesąs kunigu, nelankęs seminarijos, nemokąs rašyti, taipgi nežinąs lotinų kalbos.

Kiek vėliaus, iš sausio 18 d., irgi "Lawrence Tribune" kun. Vermauskas (Romos kat. bažn. klebonas) rašo, kad lietuvių bažnyčia esanti prie Newbury ir Garden gatvių nėra katalikiška, bet protestoniška, tikriaus kongregacijinė, mat, kiek pirmiaus, "L. Tribune" tą bažnyčią, kur klebonauja kun. Šleinis, vadino "Catholic church", tai "Old Catholic National church".

Taigi išsirodo toki lietuvių ginčai, ypač tikybos dalykuose ir svetimtaučių spaudoj, kaip mažų vaikų žaislas. Parodo lietuvių mažą subrendimą ir išeina viskas lyg anot lietuvių patarlės: "nei velnias, nei gegutė".

Lietuviai, susipraskite! Pas tokite nors kartą vyrais, išmintingais ir savystoviais žmonėmis. **B.**

SCRANTON, PA.
Lietuvių tarpe.

Šio miesto katalikai, lenkai ir lietuviai, turi "zaležnas" ir "nezaležnas" bažnyčias. Jų tarpe eina kova už pirmenybes ir už tai, keno dievai geresni. Šiaip ar taip, bet visuomeniniame veikime daugiau pasirodo "nezaležninkai", kadangi jiems mažiaus "petragrašių" kunigai išvilioja. Lietuviams bėda su tuom, kad nėra tinkamų vadovų neprigulmingai bažnyčiai. Mickevičių del jo girtuokliavimo žmonės "garbingai" prašalino, o žvalionį taipgi del tų pačių "atsižymėjimų". Dabar parsikvietė jauną ir rimtą kunigą S. Tautą, kuris, manoma, sutvarkys reikalus, o verta.

Šiaip didelių nuotikių musų gyvenimoje neįvyksta. Neseniai kalbėjo gerb. S. E. Vitaitis iš New Yorko ir scrantoniečiai džiaugiasi, kad Amerikoje yra geri, rimti ir gabūs kalbėtojai.

"Sandaros" Skaitytojas.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 29, as required by the act on **October 6, 1917.**

ITALIJA DAUGIAUSIA NUKENTĖJO DEL KURO STOKOS.

Italijos žmonės per karę buvo be anglių ir be gazo. Jie nukentėjo tuo žilgsniu labiau, negu kitos alijantų tautos. Taip praneša Suv. Valstijų Kuro Administratoriaus H. A. Garfieldo į Europą siųstosios komisijos raportas.

Šveicarai, kuriems tas trukumas pradeda labai grumoti, nesutikimų laikais gaudavo anglių įvairiais keliais iš Vokietijos, nors, kaip raporte sakoma, jie turėjo priimti labai nepriėlankias išlygas. Prancuzija ir dabar siunčia Šveicarams tiek anglių kiek jiems siųsdavo Vokietija iš Alzacijos. Prieš karę Šveicarai gaudavo sau anglių be veik tik iš Vokietijos.

Belgija, komisija sako, galės pati pasigaminti anglių daugiau, negu jai reikia, nes ji negali jų sunaudoti savo pramonijoj, kuri taip labai buvo sugriauta vokiečiams užėmus.

Italijos valdžios atstovai stengias gauti 12,000,000 tonų, kurių reikia turėti butiniems reikalams, nes "nors žmonės ir kentėjo trukumą nesipriešindami laike karės" "tečiau karei pasiliovus trukumas anglių gali iškelti pavojingus nesutikimus".

Visos anglys turi buti invežtos iš kitur, nes Italija savo turi tik labai prastos minkštosios anglies (lignito). Tečiau karės ap linkybėms spiriant tų prastų lignito anglių turėjo prikasti 1918 m. net 2,500,000 tonų, vietoj pirmiau prikasamųjų 700,000 tonų.

Italija paskutiniais karės metais gaudavo tik 7,000,00 tonus anglių, raportas sako, vietoj ma žiausiai reikalaujamų 10,000,000 tonų.

Per tris pirmuosius 1917 m. mėnesius uždaryta Italijoj 120 gazo dirbtuvių (išviso buvo 128) paliekant tik didžiuosiuose miestuose. Nuo balandžio 1, 1917 m., iki lapkričio 1, 1918m. žmonėms teleido gazo vartoti virimui tik per keturias valandas dienoje. Per 1917 m. ir per dalį 1918 m., audimų, poperos, stiklo ir kitos ne karės išdirbystės tedirbo tik dešimt nuošimčių to ką dirbdavo normaliais laikais.

Lapkričio 18, 1918 m. ir ėsant Kuro Administralijos Komisijai Ryme, valdžia sutarė išimtinai paimti į savo rankas anglis ir keliatą kitų dalykų, tarp kurių yra nafta, cukrus, kava ir arbata. Sakoma, jog buvo tikėta gauti specialį patvirtinimą iš Parliamanto. Tokio monopoliaus sudarymas, komisija nurodinėja, žymiai permainys sąlygas del Suv. Valstijų ir Italijos anglių pirklybos, taip kaip ir pirklybos kitais panašiais dalykais, k. a. nafta ir t. p.

Šnekant apie eksportavimą anglių iš Suv. Valstijų į Italiją, raporte sakoma, jog "iš dalies del karės ir del didžiosios Britanijos anglių kasėjų straiko buvo išsiųsta 287,000 tonų 1914 m., 1,714,000 tonų 1915m. ir 1,040,000 tonų 1916, vietoj 82,000 tonų 1913 m. Tos skaitmens Italijos valdžios suteiktos ir mažesnės už Suv. Valstijų paduotasiąs

Po 1916 m. išsiuntimas iš Suv. Valstijų nupuolė iki tiek, kad per pirmus devynius mėnesius, 1918 m. buvo išsiųsta 9,700 tonų. Tai buvo, pasak to paties raporto, del labai augštų kainų už pervežimą ir del trukumo laivų, nes invežimas Amerikos anglių į Italiją, taip kaip ir į kitas vietas Europoje yra tik klausimas kaip jas nuvežti ir kiek nuvežimas atsieis.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 29, as required by the act on **October 6, 1917.**

TAKSAI NUO INEIGŲ.

Released by the Committee on Public Information).

Suv. Valstijų valdžia dabar renka taksus nuo ineigų per 1918 metus. Kongresas, susidedantis iš senatoriu ir atstovų (representatives), kuriuos žmonės patys renka išleido įstatymus, Suv. Valstijų Pinigynui gauti pinigų, kad užlaikyti kariuomenę, laivyną ir kitus reikalingus šaliai dalykus.

Ineigų taksus turi mokėti visi, kurie tik gyvena Suv. Valstijose, kaip čia gimę, taip ir ateiviai. Tiktai tiems nereikia mokėti šiais metais, kurie pavieniai uždirba mažiau, kaip $1,000. (apie $19.25 savaitėje) ir vedę, kurie sykiu moteris ir vyras ir nepilnamečiai vaikai uždirbo nedaugiau kaip $2.0000 (apie $39.-50 savaitėje).

Sunkiausioji našta, kurią valdžia su ineigų taksais turi pakelti yra tai karės išlaidos. Musų vyrai turi buti parvežti iš Europos ir tinkamai prižiurėti. Reikia laivų, kad juos saugiai namon sugrąžinti. Musų kareiviai ir jurininkai, kurie yra sužeisti ir sergantys turi buti kuogeriausiai prižiurimi. Musų narsiems vyrams negali buti perdidelės jo kios išlaidos, ir nieks ant žemės negali buti jiems pergera.

Iš taksais sumokėtų pinigų yra imami ir $100,000,000. kurių Prezidentas Wilsonas prašo pirkti maisto badaujantiems Europos žmonėms. Ateiviai, gyvenantieji Suv. Valtsijose neras geresnio kelio padėti savo draugams ir giminėms karės sugriautose šalyse, kaip mokėdami jiem skiriamus ineigų taksus.

Dėdė Samas atlieka daug kitų dalykų kaip čia gimusiems taip ateiviams, gyvenantiems Amerikoje. Štai ne mokami samdymo biurai, per kuriuos ieškantieji darbo gali surasti. Didelis žemdirbystės departmentas mokina žmones kaip pasekmingai ukininkauti ir įvairius vaisius auginti. Dėdė Samas saugoja musų sveikatą prižiurėdadamas mėsos tinkamumą. Su jurių žibintuvais ir pajurių sargais jis nuo pražuties gelbsti keleivius ir laivus. Valdžia sergsti žmonių bankon padėtus pinigus, ir gina teisų pirklį nuo neteisingos kompeticijos. Jis prižiuri, kad maistas ir kuras butų teisingai visiems padalintas ir žiu kad musų vaikai ir mergaitės turėtų progos išmokti amato ir profesijos.

Taksai nuo ineigų yra imami nuo bėdinųjų ir nuo turtingųjų. Bėdinieji ir turtingieji naudojas iš to ką pinigai gali nupirkti; ir šiais metais kareiviai, kurie padėjo pasiekti garbingos pergalės Europoje pamatys, kad turtingieji kaip ir bėdinieji moka už ligonbučius, kad išgydyti jų žaizdas ir už laivus, kad juos sugrąžinti namon.

Kiekvienas, kuris turi mokėti nuo ineigų taksus turi po prisiega išpildyti raštus. Tam reikalui blankos gaunamos bankose, krasos stotyje ir pas ineigų rinkėjus (Collectors of Internas Revenue) bei jų ingaliotinius.

Valdžia užlaiko kiekvienoje šalies sekcijoj ineigų taksų instruktorius. Rinkėjai neis ieškoti taksų mokėtojų, bet turės stotis, kurios bus lengvai surandamos. Patarimai ir pagelba jų ofise bus gaunama veltui.

NUIMAMI SUVARŽYMAI DEL ANGLIŲ VARTOJIMO.

Released by the Committee on Public Information).

Suv. Valstijų Kuro Administracija praneša, kad nuo 1 d. vasario valdžia nuims suvaržimus del koksų ir anglių kainų. Taippat panaikintos, t aip vadinamos zonų reguliacijos vežiojant ang-

lis geležinkeliais. Tie palengvinimai neinima Pensylvanijos anthracito. Jei butų priežastįs, kaip tai įvykstant permainoms kainos, darbininkų algų, ar kokių, kitų, kurios butinai reikalautų naujų suvaržymų tai zonų ir kainų reguliavimą paliekama teisė vėl investi.

Svarbiausioji priežastis laikino panaikinimo reguliavimų yra tai, kad dabar jau prikasta daug minkštosios anglies, kurios užteks per visą žiemą.

Sausio 1 d. minkštųjų anglių buvo užtektinai septynioms savaitėms, o tolesnėse nuo kasyklų vietose turėjo anglių sandeliuose užtektinai ant dvidešimt devynių savaičių.

Prezidento įsakymu, rugpjučio 21 d. 1917 m. buvo nustatytos augščiausios kainos už minkštąsias anglis. Tos kainos įvairių distriktų mainose buvo nuo $1.90 iki $3.25 už toną. Pastebėtinai didelis reikalavimas anglių tais metais iškėlė kainas lig $5., $6., ir net $7.50 iki $9.95 už toną.

Zonų reguliacijos buvo paskelbtos kovo mėn. 1918 m., padalinant visą šalį į keturioliką distriktų, ir sakoma, jog panaikinant vežimą iš tolimesniųjų vietų ir suteikiant anglių iš artimiausiųjų kasyklų geležinkeliams sutaupyta 160,000,000 vienno karo mylių. Tokio taupymo sąrišys su dideliu anglių iškasimu yra aiškus, kada paimama domon, jog anglių negalima laikyti sukrovus prie kasyklų; t. y., kad karai su angliais turi nuolat bėgineti.

Karei spiriant, Suv. Vaistijose iškasta 1917 m. apie 50,000,000 tonų minkštųjų anglių, ir apie 12,000,000 tonų anthracito daugiau neg 1916 m. Geležinkeliams prisiėjo pervežti 60,000,000 tonų anglių daugiau, negu 1916 m.

Kuro Administracija nori atkreipti domą, kad nustatytos kainos (Leverio Aktu) buvo maksimalės kainos, remiamos labiau ant darbo lėšų, neg ant anglių gerumo, bet galima tikėtis, jog neužilgo bus galima sugrįžti prie normalių laikų, kainų, pamatuotų ant anglies gerumo.

Kuro Administracija taip-pat praneša, jog remiantis algų nustatymu, spalių mėn. 1917 m. mainų darbininkų algos, manoma, bus tos pačios ir minkštųjų anglių brangumas iki ramiųjų laikų bus tvarkomas pagal Gabartinio mokesnio darbininkams.

Maksimalės kainos ir zonų reguliacijos ant Pennsylvanijos anthracito palieka kaip buvusios.

Marijampolė. Spalio 26 ir 27 d. literaturos, muzikos ir dramos draugija "Gabija" suruošė du koncertu. Pirmajame dalyvavo konservatorijos mokinys p. A. Vaičiunas, p. Kutkauskas, p. Kamaitis, p. Bendorius ir didelis "Gabijos" choras šį kartą p. Vaičiuno vedamas. Solo dainavo p. Vaičiunas (basas), turiningas medžiaga, bet toli gražu neišmiklintas. P. Sikorskis gražiai atliko smuika "Ave Maria" ir kitą mažesnį dalykėlį. Bendra pastaba visiems artistams ir chorų vedėjams bus ta, kad per dažnai tas pačias dainas dainuoja, rodos lietuviams jų stigtų.

Mariampolėje atgaivinta Bulotos ir Ko. prieš karę gyvavusi "Ukininkų Draugovė". Kaip pirma, taip ir dabar ši draugija, matyt, skiriama ne profesiniams reikalams tenkinti, bet "pirmeiviškoms idėjoms platinti.

Vaineikiai, (Darbėnų par). Vietos ukininkų Ručio, Kiaulekio ir Venslovo rupesčiu įsteigta Vaineikiuose liaudes mokykla, kuri pradėjo veikti lapkričio 1 dieną. Mokytojauti pakviesta grįžusi iš Rusijos mokytoja p-lė Čižaitė. E. M.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ

NAUJI METAI — NAUJI DARBAI.

Lietuvos valstybė jau tveriasi. Prusų Lietuviai prisideda prie Nepriguimingos Lietuvos.

Vienok reikia Lietuvą atstatyti iš po karės griuvėsių. LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ turi šitokį planą Lietuvos atstatymui:

1) **Įkurti Vilniuje skyrių** ir tuomet
2) Pagelbėti atstatyti žemdirbystę,
3) Pagelbėti atstatyti pirklybą,
4) Pagelbėti atstatyti pramonę.

Tiems planams įkunyti reikia tuojau

1,000,000 DOLARIŲ.

Visi, kam brangi Tėvynė - Lietuva, dėkitės prie **LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖS.**. Šėrai po $10. Prisidedant prie Bendrovės reikia pirkti nemažiau 5 šėrų. Indėti pinigai atneša 4 procentus kas metas ir šėrai auga vertėje. Rašykitės į

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĘ
(Lithuanian Development Corporation)
320 — 5-th Ave., NEW YORK, N. Y.

57. P. J. Zuris 1
Viso tuom tarpu parduota šėrų už $11200.00

Konservatorija

Lietuvių Muzikos Konservatorija, **769 Broadway,** So. Boston, Mass., užkviečia visus, kas nori pramokti dainavimo, piano, smuikos, teorijos muzikos ar šiaip susipažinimo su gaidomis ir t. p.

Už 10 lekcijų — viena ar daugiau savaitėje — nuo 8 dol. augštyn.

Mikas Petrauskas, Direkt.
769 Broadway,
So. Boston, Mass.

ADMINISTRACIJA NAUJOS VALDYBOS LIETUVIŲ UKĖSŲ DRAUGIJOS SO. BOSTONE.

M. Venis — pirmininkas
28a Story st., So. Boston.
S. Grubliauskas — vice pirm. So. Boston, Mass.
M. Versiackas — prot. raštininkas, Gold st., So. Boston.
105 Silver st. So. Boston.
A. Latvinskas — fin. raštininkas. 252 Bowen st, So Boston.
A. Komičius — iždininkas, 288 E st., So. Boston.
V. Jurgelaitis. — maršalka,

Lietuvių Salėje,
So. Boston, Mass.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—
Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir pinigus reikia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą **pagreitins.**

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug **pagelbėsite.**

Stampas kas mėnesis pakįla vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $4.12 c. tai 1923 m. gausite $5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už $82.40, tai 1923 m. gausite $100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti

War Savings Stamps

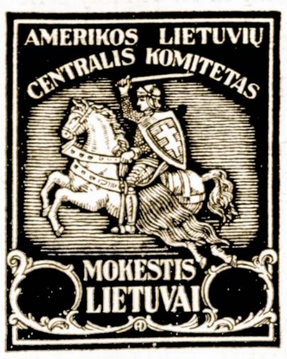

(Šitokios markės išduodama už įmokėtus pinigus).

GELBĖKITE NUKENTĖJUSIA LIETUVA

Kiekvienos šalies gyventojai priverstinai moka mokestis savo šalies palaikymui ir jos reikalų aprupinimui.

Kiekvienas lietuvis privalo mokėti mokestis Nukentėjusiai dėl karės Lietuvai, jai laisvės išgavimui ir jos žmonių aprupinimui.

Reikalaukite paaiškinimų ir siųskite pinigus šiuo adresu:

Lithuanian Central War Relief Committee, Inc.
320 FIFTH AVENUE, -:- NEW YORK, N. Y.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandos;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piečtu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Labai Puikus
RESTORANAS!
Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

W. S. S.

Laike šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už $4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia grąžins už juos po $5.00 už kiekvieną.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienų.

Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuošimtį išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuošimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, turi tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.

Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, **"Sandaros" administracijoje,** krautuvėse ir kitose vietose, kame yra iškabinta raidės:
W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

Dr. George P. Ross

DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig veliausio "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčaiu

perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumeriškų kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoju. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laišką arba ypatiškai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:

Petras Valiulis,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON. MASS.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.
K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Vietos žinios.

ALS. 7 kp. svarbus narių pasikalbėjimas įvyks vasario 2 d., 10:30 v. ryto Lietuvių svetainėje. Visi nariai butinai malonėkite atsilankyti. **Valdyba.**

Komp. M. Petrauskas sausio 24 d. išvažiavo į New Yorką ir dalyvavo Dr. J. Šliupo ir inž. T. Naruševičiaus, kaipo Amerikos lietuvių atstovų Europon, išleistuvėse. Sausio 25 d. sugrįžo ir vėl sėdo prie darbo Liet. Muz. Konservatorijoje.

St. Mockus smarkiai susirgo pendicitis liga. Tapo nugabentas į miesto ligonbutį, kur jam tapo padaryta operacija ir jis jau sveiksta.

P-lės Karužiutės, Marijona, Laura ir Sofija, vasario 10 d. atvyks iš Newark, N. J. į So. Bostoną ir duos koncertą didžiojoj Lietuvių svetainėje. Vasario 8 d. jos duos koncertą Montello, Mass. Taipgi manoma, kad šiuomi p-lių Karužiučių atsilankymu pasinaudodami surengs joms koncertą ir Worcester, Mass. lietuviai.

Jonas Kerdiejus, Dėdės Samo seržantas, iš So. Carolina atvyko į Bostona vakacijoms. Tuli, arčiau jo esantieji, draugai abejoja, ar tik vien tuo tikslu jis sugrįžo....

Liet. Nepr. Fondui $30.00 per "Sandaros" redakciją prisiuntė iš Providence, R. I. lietuvių "Aušros" choras. Kitame numeryje tilps korespondencija.

"Dumblynė" scenoje.

Praeitos subatos vakarą Liet. Salėj LSS. 60 kp. statė scenoje 5-ių aktų dramą "Dumblynę", paimtą iš Lietuvos gyvenimo. Veikalas graudus; piešiantis lietuvių neturčių gyvenimą. Pav. paskutiniame akte, Ona, gavusi nuo savo sunaus iš kariuomenės laišką, liepia perskaityti kitam, savo jaunesniam sunui, Antanukui. Šis sako - si nemokąs rašyto rašto skaityti... "Nagi tu per keturis mėnesius ėjai mokyklon ir dar nemoki laiško perskaityti...", užsipuola motina. "Mama," atsako Antanukas, ten manęs nemokino to — išmokino tik dvi litanijas: į Panelę šv. ir Visų šventų...." Rodosi, geriausiai vaidino p-lė O. Žvingiliutė. Antras veikaliukas buvo komedija: "O. S. S.". Gana daug juokų savyje turinti. **Spurga.**

ALTS. 7 kp. iškilmingas balius įvyks vasario (Feb.) 1 d. Lietuvių Salėje. Įvairių miestų jaunimas linksminsis visą subatvakarį iki vidunakčių. Šokėjos ir šokėjai, nepraleiskite šio baliaus!

Bankierius Juozas Kavaliauskas iš Bostono vėl yra pasirengęs sudėt auką Lietuvos reikalams ir klausia, kuomet Naujosios Anglijos lietuviai išsirupins dieną sušelpimui Lietuvos. Lietuvių organizacijos tuomi turėtų pasirupinti.

Bostono Chamber of Commerce pakvietimu "Sandaros" red. K. Norkus ir Mass. Technologijos Inst. stud. A. Dembinas sausio 21 d. dalyvavo įvairių tautų konferencijoje kas - link rengimo tarptautiško muzikališko vakaro, naudai sugrįžusių iš Francijos kareivių. Koncertas įvyks Mechanics namo salėje vasario 21 ir 22 d. Lietuvių skyrių užpildyti rengėjų užkviestas komp. M. Petrauskas ir "Gabija".

Šv. Petro choras turi pasakyt savo koncerto rengėjams, kad nors choras šventu vadinasi, bet vienuolika vistiek yra daugiau, negu aštuoni. (Paaiškinimas: Sausio 12 d. tas choras davė koncertą, kur buvo išpildyta 11 Petrausko ir 8 Šimkaus kompozicijos, bet rengimo komitetas garsino, kad "dainų megėjams koncertas; tai bus rinkinys naujausių dainų, daugiausia St. Šimkaus kompozicijų").

Car-kolokol neskambino, car-puška nešaudė, del to rusai ir sakydavo: "Kaip tik caras, tai ir bjaurybė".

Nejaugi kaip tik "šventa", tai butinai turi but ir atbula?

Liet. Birnierių Drg. valdybon sausio 26 d. tapo išrinkta:

Pirm. K. Jurgeliunas, Vice-pirm. J. Sagatauskas, Fin. Sekr. A. Sabulis, Prot sekr. J. Kazukonis, Ižd. A. Pilvinis.

Liet. Jaun. Ratelio susirinkimas įvyks vasario 4 d. 1919 m., 8 v. v. Liet. Salėj. Visi nariai butinai ateikite, nes turime išrinkt naują valdybą. **M. S. Biekša.**

Reikalauja KAMBARIO.

Jaunas vyras dirbantis švarų darbą nori gauti kambarį pas gerus žmones be skirtumo tikėjimo. Gali buti su šiluma arba be šilumos. Atsišaukit šiuo antrašu:

366 Broadway,
So. Boston, Mass.

DAKTARAS

A. F. CHRISTIAN
401 Marlborough St.
(Netoli Massachusetts ave.)
BOSTON, MASS.
VALANDOS: Nuo 8 iki 11 ryte.
Nuo 2 iki 5 po pietų, nuo 7 iki 9 vakare.
(Šventadieniais ir nedėliomis tos pačios valandos).

Ligoniai, kurie serga sunkiai ir reikalauja ligonbučio gydymo ir priežiuros, užtikrinam, kad gaus geriausią priežiurą, gerą valgį ir kambarį, ir gerus patyrusius daktarus visą laiką. Mano privatiška Hospitalė yra aprupinta su medikališkais ir Chirurgiškais skyriais, geriausia Laboratorija del mikroskopiškų ir chemikališkų analizacijų Kraujo, Šlapumų ir Pilvo ligų. Įsteigta 23 metai!

401 Marlborough St.
(Netoli Maassachusetts ave.)
BOSTON, MASS.

Apikakles
Veliausios Mados

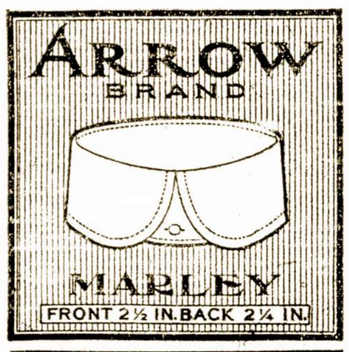

Užprašom visus pas:
C. P. YURGELUN,
377 Broadway,
So. Boston, Mass.

Kelnės del pasipuošimo arba darbo dėvėjimui. Vilnonės siaurių drižų, gvarantuotos 2 metams. Vertė $5.00. Neužsiganėdinus jum grąžinsime pinigus. Kaina tik $1.85. Parduodam tik 1 porą kostumieriui.

Dykai. Auksuotą spilką su pirmu užsakymu. Tik kelius šimtus turim, tad greitai atsišaukit.

Pelnas. Galit užsidirbti pinigų užsakant savo draugams ir giminėms. Jaunas Grant Case uždirbo $27. pirmą savaitę ir virš $500. per metą. Štai knyga dykai apie siuvimą materiolo sampelių ir tt. Prisiųskit mums savo vardą ir adresą šiandien.

Chicago Tailors Association,
Dept. G 508.
515 S. Franklin st., Chicago, Ill.

RISTYNES!

Imsis garsiausis lietuvis drutorius **J. Šimkus** su graikų drutorium **L. Hayatt.** Taipgi dvi merginos: p-lė **M. Oliver** su p-le **R. Torenz,** Bus Seredoje 29 d. Sausio - Jan., 1919, Lietuvių Salėje kamp. E. ir Silver sts., So. Boston, Mass. Durys atsidarys 7:30. Pradžia 8:15 v. v.

Kai-kas sako, kad nėra drutų merginų, tai neteisybė: merginos kartais buna drutesnės už vyrus ir puikiau imasi. Ateikite į šias pirmas nepaprastas imtynes, o pamatysite, kaip merginos puikiai vartosi ir ritasi.

PUIKUS TEATRAS!

"Knarkia Paliepus",

Rengia LTKB. Choras, vasario 2 d. 1919 m. Bažnytinėje Salėje, 428 W. Broadway, So. Boston, Mass. Pradžia 7:30 v. v.

Gerbiamieji: —

Kas matė komediją "Knarkia Paliepus", tas žino, kad juokingesnio veikalo nereikia jieškoti. Tas veikalas rimtas ir juokingas nuo pradžios iki pabaigai. Taipgi dainuos solistai iš kitų miestelių ir bus kitokių pamargimų. Įžanga tik 35 c. ir 25 c. Užkviečiai visus. **Rengėjai.**

PRAKALBOS

RENGIA
Lietuvių Moterų Apšvietos Draugija
BUS NEDĖLIOJE,
2 D. VASARIO-FEB., 1919
LIETUVIU SALEJ,
E ir Silver sts., So. Boston.
Pradžia 7:30 val. vak.

Gerb. Lietuvaitės ir Lietuviai:

Lietuvių Moterų Apšvietos Draugija rengia antras prakalbas. Šį kartą kalbės geriausios kalbėtojos ir kalbėtojai. Taipgi bus puikių pamarginimų: ant scenos žais ir dainuos jaunos merginos ir dalyvaus daug sugrįžusių iš Francijos lietuvių kareivių. Įsidėmėkite 2 d. vasario ir butinai ateikite į musų prakalbas. Įstojimo mokestis tą vakarą bus numažinta ant pusės. Visi ateikite į šias nepaprastas ir puikias Liet. Moterų Apšvietos Draugijos prakalbas! **Kviečia Komitetas.**

TEATRAS!

DVI OPERETI
"Šienapiutę" "Adomą ir Jievą"
Stato "Gabija"
8 d. Vasario-Feb., 1919 m.
DUDLEY OPERA HOUSE,
113 Dudley Street, Boston, Mass.
Pradžia 8 val. vakare.

GERBIAMI LIETUVIAI!

Jųs pamatę "Šienapiutę" vaidinant jausitės lyg Lietuvoje butumete, nes tai yra vaizdas paimtas iš lietuvių gyvenimo šienapjutės metu. Gi "Adomas ir Jieva" tai mums jau yra žinoma, kad labai svarbu matyti gyvenimą Rojuje ir paskui kaip jie gyvena ant žemės. Taigi įsidėmėkite tą! Orchestra bus puiki. Nesivėluokite nusipirkti tikietus, nes šiuom kartu labai parankiai sutvarkyta sėdynes.

Tikietai: $1.00, 75c. ir 50c. Galima gauti "Sandaros ofise, Jurgeliuno krautuvėj ir pas visus gabijiečius. Užprašo **Gabija.**

A.L.T.S. 7 kp. rengia puikius

Šokius!

1 d. Vasario-Feb., 1919 m.
Lietuvių Salėje, E ir Silver sts., So. Boston.
Prasidės nuo 7:30 v. vakare.
Griežš puikiausia Algirdo orchestra iš Montello.

GERBIAMIEJI;

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros 7 kuopa rengia puikius šokius subatoje, vasario 1 d. Šiuose šokiuose dalyvaus puikiausis jaunimas iš Boston o ir aplinkinių miestų. Drauge su puikia Algirdo orchestra iš Montello, Mass., taipgi atvyks daug jaunimo. Šie šokiai bus vieni iš puikiausių, taigi nepraleiskite jų niekas! Visus kviečia **Rengėjai.**

Real Estate Agentura

Parduodam namus, farmas. Apdraudžiam nuo ugnies ir nuo kitų nelaimių. Kas norite pirkti biznį, namą arba farmą o nežinote tikros vertės, tai kreipkitės prie Miko Korano, nes jums visi pasakys, kad **MIKAS KORANAS** yra ekspertas tuose dalykuose, kadangi jis visą amžį vien tik tuo užsiima.

Notarijušas, Taikos Sudžia,

Mikas Coranas

366 West Broadway, South Boston, Mass.